პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

საქ. კ. პ.(ბ) ცენტ. და ტფ. კომიტეტების და ცაკის ორგანო

ფასი 10 კაპ.

პარასკევი, 26 ივლისი 1935 წ. № 173 (4329)

ბიბლიოთეკა

დღეს ნომერში

— ლ. ბერია. ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკური ორგანიზაციების ისტორიის საკითხისათვის ტფილისის პარტიული აქტივის კრებაზე 21—22 ივლისს, წაკითხული მოხსენების გაგრძელება.
— იტალია-აბისინიის კონფლიქტი.
— მფრინავ მიხაილიჩენკოს თვითმფრინავის ნახვის შესახებ.
— ირანის მიწათმოქმედების სამინისტროს სას. სამ. განყოფილების დირექტორი გ. ბაგირი სოხუმში.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლ. ბერია.

ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკური ორგანიზაციების ისტორიის საკითხისათვის

მოხსენება ტფილისის პარტიული აქტივის კრებაზე 21-22 ივლისს*)

ცნობილია, რომ მეორე ყრილობაზე განხეთქილება მომზადებული იყო ოპორტუნიზმთან ლენინის მთელი ბრძოლით როგორც რუსეთში, ისე მთელ მეორე ინტერნაციონალში.

„ბოლშევიზმი, როგორც პოლიტიკური აზრის მიმდინარეობა და როგორც პოლიტიკური პარტია, 1903 წლიდან არსებობს“.

(ლენინი, ტომი 25, გვ. 174).

მე-II ყრილობაზე, როცა ბოლშევიკებმა მენშევიკებთან ბრძოლა განხეთქილებამდე მიიყვანეს, ამით მათ საერთაშორისო პროლეტარიატს დაანახვეს, რომ ოპორტუნისტებთან განხეთქილება არის ნამდვილი რევოლუციური მუშური პარტიის მშენებლობის ერთადერთი გზა.

აი რას სწერს ამ საკითხზე ამხ. სტალინი:

ყველა ბოლშევიკმა იცის, თუ იგი ნამდვილი ბოლშევიკია, რომ ლენინი ჯერ კიდევ ომამდე დიდი ხნით ადრე, დაახლოებით 1903-1904 წლიდან, როცა რუსეთში ჩამოყალიბდა ბოლშევიკების ჯგუფი და როცა გერმანიის სოციალ-დემოკრატიაში პირველად იჩინეს თავი „მემარცხენეებმა“, ატარებდა ოპორტუნისტებთან გათიშვის, განხეთქილების ხაზს ჩვენში, რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული პარტიაშიც და იქაც, მეორე ინტერნაციონალშიც, კერძოთ, გერმანიის სოციალ-დემოკრატიაშიც.

ყველა ბოლშევიკმა იცის, რომ ბოლშევიკებმა უკვე მაშინ (1903-1905 წლებში) სწორედ ამიტომ მოი- [illegible]

მენშევიკური „ისკრა“ 1904-1905 წ. გააფთრებულ ბრძოლას აწარმოებდა ლენინის (ბოლშევიკების) წინააღმდეგ. მენშევიკები თვითონ აღნიშნავდნენ ხაზგასმით, რომ ძველსა და ახალ „ისკრას“ შორის უფსკრული იყო. მაშინ როდესაც ძველი ლენინური „ისკრა“ ულმობელ ბრძოლას აწარმოებდა რუსეთის და საერთაშორისო ოპორტუნიზმის წინააღმდეგ და ... ბრძოლას ახალი ტიპის პროლეტარული პარტიისათვის, ახალმა ... დაიწყო ბრძოლა პარტიის ... სათვის და არა მარტო ორგანი... არამედ იდეურ და ტაქტიკური ... ხებშიაც ეკონომიზმისაკენ ...

ლენინმა თავის ნაშრომში „ნაბიჯი წინ, ორი ნაბიჯი უკან“ გამანადგურებელი შეფასება მისცა ახალ, მენშევიკურ „ისკრას“. ადარებდა რა მას ძველ „ისკრას“, იგი სწერდა:

„ძველი „ისკრა“ რევოლუციური ბრძოლის ჭეშმარიტებებს გვასწავლიდა, ახალი „ისკრა“ გვასწავლის ცხოვრების სიბრძნეს: დათმობასა და შემგუებლობას. ძველი „ისკრა“ მებრძოლი ორთოდოქსიის ორგანო იყო. ახალი „ისკრა“ ...

[illegible]

ლ. კეცხოველი — ი. სტალინი (1905 წ.) — ა. წულუკიძე

საქართველოსა და ამიერ-კავკასიაში ლენინურ-ისკრული სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციების ფუძემდებელი იყო ამხ. სტალინი ამხ. ს. წულუკიძესთან და ლ. კეცხოველთან, და ტფილისში მყოფ რუს სოციალ-დემოკრატებთან (კურნატოვსკი და სხვ.) ერთად.

ლ. ბერია.

...მოახდინეს ბევრად უფრო ადრე 1905 წლამდე ე. ი. პარტიის II ყრილობაზე, რომ ახალი „ისკრა“ მენშევიკური ფრაქციის ცენტრალურ ორგანოს წარმოადგენდა, რომ ლენინი და სტალინი ულმობელ ბრძოლას აწარმოებდნენ გლებოვისა და კრასინის წინააღმდეგ, რომლებმაც ცენტრალური კომიტეტი მენშევიკებს დაუთმეს და ცდილობდნენ ჩაეშალათ პარტიის III ყრილობის მოწვევა.

...პის ოპორტუნისტთა საპატიო სიძულილი დაიმსახურა. ახალი „ისკრა“ დაჭკვიანდა“ და მალე მას უკვე აღარ შერცხვება იმ ხოტბისა, რომელსაც უკიდურესი ოპორტუნისტები მისი ...

...იყოს წარმოვიდგინოთ სხვა რამ საშუალება გათიშვის წინააღმდეგ ოდნავ მაინც ორგანიზებულ პარტიაში, გარდა იმისა, რომ უმცირე- ...

...ენუქიძე ამბობს, იგი „1905 წლის გაზაფხულამდე პარტიის ცენტრალურ ორგანოდ ითვლებოდაო“.

პარტიის III ყრილობისათვის ბრძო- ...

[illegible]

ამრიგად

1) რუსეთის პირველ რევოლუციაში (1905—1907 წლ.) ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკური ორგანიზაცია, რომელსაც კავკასიის კავშირის კომიტეტი ხელმძღვანელობდა, ერთად-ერთი რევოლუციური პროლეტარული ორგანიზაცია იყო, რომელიც მეთაურობდა, რაზმავდა და წარმართავდა ამიერ-კავკასიის მუშათა და გლეხთა რევოლუციურ ბრძოლას თვითმპყრობელობის დასამხობად, პროლეტარიატისა და გლეხობის რევოლუციურ-დემოკრატიული დიქტატურის მოპოვებისათვის საბრძოლველად.

2) მასობრივი რევოლუციური მოძრაობის ყოველი წარმატება პირველ რევოლუციაში (1905—1907 წლ.) ბოლშევიკებმა მოიპოვეს შეურიგებელ ბრძოლაში მენშევიზმის წინააღმდეგ და ყველა წვრილბურჟუაზიული ნაციონალისტური პარტიის წინააღმდეგ.

ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკები, რომლებიც დამოუკიდებელ პოლიტიკურ ორგანიზაციას წარმოადგენდნენ, და ლენინური პროგრამითა და რევოლუციის სტრატეგიით შეიარაღებულნი იყვნენ, დაუნდობლად ანადგურებდნენ ქართველ მენშევიკებს, ესერებს, დაშნაკებს, ანარქისტებსა და ფედერალისტებს და ეს ბრძოლა გახდა რევოლუციაში ბოლშევიკების დიდ წარმატებათა გადამწყვეტ პირობად, ამიერ-კავკასიაში რუსეთის პირველი რევოლუციის აღმავლობისა და გაშლის გადამწყვეტ პირობად.

3) ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკებს, რევოლუციის პირველ წლებში, სათავეში ედგა ლენინის საუკეთესო თანამებრძოლი, ამიერ-კავკასიაში რევოლუციური მარქსიზმ-ლენინიზმისა და პირველი ლენინურ-ისკრული სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაციების (ფუძემდებელი—ამხ. სტალინი (მქუხარე ტაში).

III

ა.-კ. ბოლშევიკურ ორგანიზაციათა ისტორიისათვის რეაქციის პერიოდში

(1907—1913 წლები)

რევოლუციის წინააღმდეგ მეფის რეაქციის ძალთა შემოტევამ, ბურჟუაზიის აშკარა გადასვლამ კონტრრევოლუციის ბანაკში, ბოლშევიკებსა და მენშევიკებს შორის პარტიული ბრძოლის გამწვავებამ როგორც მთელ რუსეთში, ისე ამიერ-კავკასიაში, ... [illegible]

...რენციის გზით, თუ ყრილობების გზით მომზადდეს სრული შეერთება ჩვენს პარტიაში—კონფერენცია მხარს უჭერს ცენტრალური კომიტეტის გეგმას პარალელური ყრილობების შესახებ“.

(იხ. გაზ. „კავკაზსკი რაბოჩი ლისტოკ“, 1905 წ., 3 (16) დეკემბერი, № 8).

[illegible]

რეაქციის პერიოდში (1907—1912 წლები) ამიერ-კავკასიის მენშევიკებმა, კონტრრევოლუციური ბურჟუაზიული ლიბერალების (კადეტები) მსგავსად, აშკარად უარჰყვეს რევოლუცია. მენშევიკების ლიდერები ნ. ჟორდანია, ი. წერეთელი, კ. ჩხეიძე და სხვ. ამტკიცებდნენ, ბურჟუაზიული რევოლუ- ... [illegible]

ამიერ-კავკასიის მენშევიკებმა თავისი მუშაობის ცენტრი სახელმწიფო სათათბიროში გადაიტანეს, რომელიც „საერთოსახალხო მოძრაობის ორგანოდ“ გამოაცხადეს. მეორე სათათბიროში ისინი სოციალ-დემოკრატიული ფრაქციის მნიშვნელოვან ნაწილს შეადგენდნენ.

[illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლ. ბერია.

ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკური ორგანიზაციების ისტორიის საკითხისათვის

მოხსენება ტფილისის პარტიული აქტივის კრებაზე 21-22 ივლისს

გაგრძელება

ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკები აშენებდნენ და ამაგრებდნენ თავის ორგანიზაციებს უდიდეს არალეგალურობაში, წარმატებით ატარებდნენ ცხოვრებაში იმ ლენინურ ტაქტიკას, რომ ყოველგვარი ლეგალური ორგანიზაცია (სათათბირო, პროფკავშირები და სხვ.) გამოეყენებინათ რევოლუციური პროპაგანდისა და აგიტაციისათვის.

სტალინი და ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკები იცავდნენ ლენინურ შეხედულებას რუსეთის რევოლუციის პერსპექტივაზე, იცავდნენ ახალი რევოლუციის გარდუვალობას, ულმობელად ამხელდნენ კადეტებს, მენშევიკებს, ესერებს და სხვ. და ახალი რევოლუციური ბრძოლებისათვის ამზადებდნენ პროლეტარიატს.

მეორე სათათბიროს გარეკასთან დაკავშირებით გაზეთი „ბაკინსკი პროლეტარი“, რომელსაც ამხ. სტალინი ხელმძღვანელობდა, მოწინავე სტატიაში სწერდა:

„იყო პირველი სათათბირო, იყო მეორეც, მაგრამ ვერც ერთმა და ვერც მეორემ ვერ „გადასჭრა“—და არც შეეძლო „გადაეჭრა“ რევოლუციის არც ერთი საკითხი. ძველებურად რჩებიან: გლეხები უმიწოდ, მუშები 8 საათის სამუშაო დღის მიუღებლად, ყველა მოქალაქე პოლიტიკურ თავისუფლებას მოკლებულად. რატომ? იმიტომ, რომ მეფის ხელისუფლება ჯერ კიდევ არ მოშკვდარა, იგი ჯერ კიდევ განაგრძობს არსებობას, ერეკება პირველი სათათბიროს შემდეგ მეორეს, რაზმავს კონტრრევოლუციას და ცდილობს დაშალოს რევოლუციის ძალები, ჩამოაშოროს პროლეტარებს მრავალმილიონიანი გლეხობა... ცხადია, მეფის ხელისუფლების დაუმხობლად და სრულიად სახალხო დამფუძნებელი კრების მოუწვევლად შეუძლებელია მუშათა და გლეხთა ფართო მასების დაკმაყოფილება. არანაკლებ ცხადია ისიც, რომ მხოლოდ გლეხობასთან კავშირით, მეფის ხელისუფლებისა და ლიბერალური ბურჟუაზიის წინააღმდეგ ბრძოლით შეიძლება გადაიჭრას რევოლუციის ძირითადი საკითხები“.

(გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“, № 1, 1907 წ. 20 ივნ.).

1907-1912 წლ. პერიოდში ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით გაიზარდა, განმტკიცდა და მენშევიკებთან ბრძოლაში გამოიწრთო ბაქოს ბოლშევიკური პარტიული ორგანიზაცია, რომელმაც სოციალ-დემოკრატ მუშების უმრავლესობა მიიმხრო. ყველა მუშური რაიონი ბოლშევიკების ხელში იყო (ბალახანა, სურახანა, რომანი, ბიბი-ეიბათი, შავი ქალაქი, თეთრი ქალაქი, რკინისგზა და სხვ.).

ბაქო ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკური ორგანიზაციების ბურჯად, ლენინური პარტიის შეურყეველ ციხესიმაგრედ გადაიქცა.

ამხ. სტალინი უშუალოდ მუშაობდა ბაქოში და ამავე დროს ჩამოდიოდა ტფილისში საქართველოს ბოლშევიკური ორგანიზაციის სახელმძღვანელოდ და პარტიული კონფერენციების ჩასატარებლად.

ამ პერიოდში ბაქოს ბოლშევიკური ორგანიზაციის ხელმძღვანელ ორგანოში—ბაქოს კომიტეტში სხვადასხვა დროს შედიოდნენ: ი. სტალინი, ალ. ჯაფარიძე, ს. შაუმიანი, პავლე საყვარელიძე, ი. ფიოლეტოვი, ს. ორჯონიკიძე, სპანდარიანი, კასპაროვი, მაკარი (ნოგინი), გვანცალაძე (აპოსტოლი), ბ. მდივანი, სარატოვეცი (სმირნოვი), სტოპანი, ვაცეკი, ბლიუმევი, ვეპრინცევი (პეტერბურგელი) და სხვ.

ბაქოს კომიტეტმა თავის ირგვლივ შეჰქმნა ბოლშევიკთა მტკიცე აქტივი მოწინავე მუშებისაგან, რომელნიც მუშაობდნენ როგორც ბაქოს კომიტეტთან, ისე რაიონებში სარეწაოებსა და საწარმოებში: ი. კოჩეტკოვი, ანაშკინი, ი. ესაევი, მ. მამედიაროვი, ხანლარი, ი. ბოკოვი, ე. სტურუა, პლეშაკოვი, ს. ყვენტი, ყაზი-მამედოვი, სეიდ იაკუბოვი, გ. რთველაძე, ენუქიძე, ი. გარიშვილი, ე. სევრიუგინი, გ. გიორგობიანი, კიროჩკინი, არშაკი (ხატისოვის ქარხნიდან), რუდენკო, ს. მასხულია, ავაქიანი, ს. გარიშვილი, ტრონოვი, ი. მელიქოვი, ვოლოშინი, ორძელაშვილი, ზასინი, ავაჟიანი, სტეფანოვი (ლევინსონი), პატარა მამედი (მუხთადირი), ეფენდიევი, ნ. გუბანოვი, ველიჩკო, ა. გეორქოვი, მ. კუჩუევი, სამარცევი (შილოვი), ხუმარიანი, მ. მორდოვეცევი, მ. ბაქრაძე, ქოლიზნი (ბაქრაძე), ლავრენტიევი (ტურეცკი), გ. მაზუროვი, ისაია შენდეროვი და სხვ.

ამავე პერიოდში მთელი რიგი ბოლშევიკები—ლიადოვი, ნოგინი (მაკარი) კ. ვოროშილოვი, რადუს-ზენკოვიჩი (ეგორი) და სხვა რუსი სოციალ-დემოკრატები ჩადიოდნენ რუსეთიდან ბაქოში კავშირისა და ინფორმაციისათვის. ზოგიერთი მათგანი ხანგრძლივად რჩებოდა ბაქოში, თვალსაჩინო დახმარებას უწევდა ორგანიზაციას და ბაქოს კომიტეტში შედიოდა.

ამავე პერიოდში რსდმპ ბაქოს ბოლშევიკური კომიტეტის გარდა არსებობდა ბაქოს მენშევიკური ორგანიზაცია—მენშევიკთა ხელმძღვანელი კოლექტივი, რომელსაც სხვადასხვა დროს სათავეში უდგნენ ს. დევდარიანი, ი. რამიშვილი, ლარინი, მარტოვი (ძმა) პეტროვი, გერუსი და სხვ.

ბოლშევიკებთან ბრძოლაში მენშევიკური ორგანიზაციის დასახმარებლად ბაქოში ხშირად ჩადიოდნენ მენშევიკთა ლიდერები ნ. ჟორდანია, ი. მარტოვი, ნ. რამიშვილი, გინზბურგი, ა. ჩხენკელი და სხვ.

ბაქოელმა ბოლშევიკებმა დასცეს და გაანადგურეს მენშევიკები, ჩამოაშორეს მათ მუშების უდიდესი უმრავლესობა.

ამ პერიოდში ბაქოს ბოლშევიკური ორგანიზაციისა და მისი ხელმძღვანელის ამხ. სტალინის მუშაობაზე ბაქოს კომიტეტის ერთერთი მაშინდელი აქტიური წევრი ამხ. პ. საყვარელიძე თავის მოგონებებში ამბობს:

„მთელი მუშაობის ხელმძღვანელი იყო ბაქოს კომიტეტი და მისი აღმასრულებელი კომიტეტი (ერთდროს უკანასკნელი სამი კაცისაგან შესდგებოდა) სტალინის მეთაურობით. რაიონებში მუშაობდენ რაიონული კომიტეტები... მთელი ბოლშევიკური ორგანიზაციის შემჭიდროების და განმტკიცებისათვის იდეური და ორგანიზაციული ბრძოლის მთავარი სიმძიმე სტალინს აწვა. ის უდგამდა სულს და აერთიანებდა მთელს მუშაობას. ამასთანავე ხელმძღვანელობდა არალეგალურ „ბაკინსკი რაბოჩის“, რომლის გამოცემა იმ პერიოდში უდიდეს სიძნელეთა გადალახვას მოითხოვდა... აფართოებდა მუშაობას ყველაზე ჩამორჩენილ მუსლიმან მუშებს შორის („ჰუმმეთის“ საშუალებით), ატარებდა ნავთის სამრეწველო მუშების გაფიცვებს და სხვა. აწარმოებდა ინტენსიურ ბრძოლას მენშევიკების და ესერების გავლენის შესამსუსრავად მუშათა რაიონებში.

ამხ. სტალინი პირველად იმ რაიონებში მიდიოდა, რომელშიაც მომძლავრებულ შემოტევაზე გადმოდიოდენ მენშევიკები და ესერები. მერე კი „ჩაჯდა“ ბიბი-ეიბათში, რომელიც მენშევიკების ციხე-სიმაგრეს წარმოადგენდა. ამასთანავე ბიბი-ეიბათში ყველა რაიონზე უფრო საგრძნობლად იყვნენ დარჩენილი პოლიციურ სოციალიზმის ნაირ-სახეობის—„შენდრიკოვშჩინის“ ნაშთები. ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით ბოლშევიკებმა გასტეხეს მენშევიკებისა და ესერების გავლენა და ბიბი-ეიბათი ბოლშევიკურ რაიონად გადააქციეს“.

(პ. საყვარელიძის მოგონებებიდან).

ბაქოს ბოლშევიკური ორგანიზაცია ხელმძღვანელობდა ბაქოს პროლეტარიატის მთელს კლასობრივ ბრძოლას ცარიზმისა და კაპიტალიზმის წინააღმდეგ. ბაქოს პროლეტარიატმა ბოლშევიკების ხელმძღვანელობით განვლო გმირული ბრძოლის სახელოვანი გზა, იგი სრულიად - რუსეთის რევოლუციური მუშათა მოძრაობის მოწინავე რიგებში იმყოფებოდა.

„ბაქოს 1903 წ. გაზაფხულის პირველი საყოველთაო გაფიცვით დაიწყო სამხრეთ რუსეთის ქალაქების ივლისის განთქმული გაფიცვა-დემონსტრაციები; მეორე საყოველთაო გაფიცვა 1904 წლის ნოემბერ-დეკემბრის თვეებში სიგნალი შეიქნა იანვარ თებერვლის სახელოვანი გამოსვლებისა მთელს რუსეთში; 1905 წელს ბაქოს პროლეტარიატი ერთბაშად, წელში სწორდება სომეხ-თათართა ხოცვა-ჟლეტის შემდეგ, ებმება ბრძოლაში და თავის ენთუზიაზმს „მთელს კავკასიას“ გადასდებს; 1906 წლიდან, უკვე რევოლუციის უკანდახევის შემდეგ, ბაქო მაინც არ „სცხრება“ და ყოველ წელს უკეთესად ვიდრე სადმე რუსეთში, დღესასწაულობს პროლეტარულ მაისობას და სხვა ქალაქების კეთილშობილური შურის გრძნობას იწვევს“.

(სტალინი — სტატია „თათბირი და მუშები“, გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარის“ დამატება, № 5, 1908 წ.).

ბაქოს ბოლშევიკური კომიტეტი ამხ. სტალინის მეთაურობით მენშევიკებს ბრძოლით აცლიდა ხელიდან თვითეულ უბანს. დიდ ორგანიზაციულ-პრაქტიკულ მუშაობასთან ერთად, ამხ. სტალინი ეწევა დიდ თეორიულ და პროპაგანდისტულ მუშაობას.

სტატიებში „რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ლონდონის ყრილობა“ (დელეგატის შენიშვნები), რომლებიც გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარში“ 1907 წელს დაიბეჭდა, ამხ. სტალინი იძლევა ყრილობის მუშაობისა და მის შედეგთა ღრმა პრინციპულ შეფასებას და ამხელს რევოლუციის მამოძრავებელ ძალთა და პერსპექტივათა მენშევიკურ ლიბერალურ-ბურჟუაზიულ შეფასებას და მენშევიკთა ტაქტიკას.

თავის სტატიაში ლონდონის ყრილობის შესახებ ამხ. სტალინი ყრილობის მუშაობას ორ ნაწილად ჰყოფს:

„პირველი ნაწილი: კამათი ფორმალურ საკითხებზე, როგორიც არის ყრილობის დღის წესრიგი, ც. კ-ის ანგარიში და სათათბიროს ფრაქციის ანგარიში; საკითხებზე, რომლებსაც ღრმა პოლიტიკური აზრი აქვთ, მაგრამ რომლებიც დაკავშირებულია ან რომლებსაც აკავშირებენ ამათუიმ ფრაქციის „ღირსებასთან“, იმ აზრთან, რომ ამა თუ იმ ფრაქციას არ აწყენინონ, „არ გამოიწვიონ გათიშვა“, რის გამო ასეთ საკითხებს ეწოდებათ ფორმალური საკითხები.

„მეორე ნაწილი: კამათი პრინციპულ საკითხებზე, როგორიც არის არაპროლეტარული პარტიების, მუშათა ყრილობის და სხვა საკითხები. აქ უკვე აღარ იყო მორალის მოსაზრებანი გარკვეული დაჯგუფებანი სასტიკად განსაზღვრულ პრინციპულ მიმდინარეობათა მიხედვით ხდებოდა, ერთბაშად გამოირკვა ფრაქციების ძალთა განწყობილება“...

(გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“ № 1 1907 წ. 20 ივნისი).

ამხ. სტალინი ნიღაბს ხდის მენშევიკურ ც. კ-ს და გვიჩვენებს მის გაკოტრებას:

„მენშევიზმს, რომელიც მაშინ ც. კ-ს ავსებდა, არ შესწევს უნარი პარტიას უხელმძღვანელოს. იგი საბოლოოდ გაკოტრდა, როგორც პოლიტიკური მიმდინარეობა. ამ თვალსაზრისით ც. კ-ის მთელი ისტორია არის მენშევიზმის მარცხის ისტორია. და როცა ჩვენ ამხ. მენშევიკები გვისაყვედურებენ და გვეუბნებიან — თქვენ ც. კ-ს „ხელს უშლიდით“, თქვენ მას „თავს აბეზრებდითო“ და სხვ., ჩვენ არ შეგვიძლია ამ ჭკუის მასწავლებელ ამხანაგებს არ ვუპასუხოთ: დიახ, ამხანაგებო, ჩვენ „ხელს ვუშლით“ ც.კ-ს დაერღვია ჩვენი პროგრამა, ჩვენ „ხელს ვუშლიდით“ მას შეეგუებინა პროლეტარიატის ტაქტიკა ლიბერალური ბურჟუაზიის გემოვნებასთან და შემდეგშიც ხელს შევუშლით ვინაიდან, ეს ჩვენი წმინდათა-წმინდა მოვალეობაა“.

(გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“, № 1, 1907 წ. 20 ივნისი).

ამავე სტატიაში ამხ. სტალინი იძლევა მენშევიზმს, როგორც ყველა ოპორტუნისტული მიმდინარეობის ხროვის, კლასიკურ დახასიათებას.

იგი სწერს:

„მენშევიზმი არ არის მთლიანი მიმდინარეობა. მენშევიზმი არის ხროვა მიმდინარეობათა, რომლებიც შეუმჩნეველია ბოლშევიზმთან ფრაქციული ბრძოლის დროს, მაგრამ მაშინვე აშკარავდება, როცა კი პრინციპულად დაისმება მიმდინარე მომენტის საკითხები ჩვენს ტაქტიკაში“.

(გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“ № 1, 1907 წ., 20 ივნისი).

შემდეგ ამხ. სტალინი ააშკარავებს ერთგვარ კანონზომიერებას ყველა ოპორტუნისტული ჯგუფისა და პაწაწა ჯგუფის გაერთიანებისა—დაწყებული მემარჯვენე მენშევიკ - ლიკვიდატორებით და გათავებული ტროცკისტებით. ტროცკიზმს ამხ. სტალინი ახასიათებს როგორც ცენტრიზმს.

„ყრილობის ფორმალურმა დაყოფამ 5 ფრაქციად (ბოლშევიკები, მენშევიკები, პოლონელები და სხვ.) შეინარჩუნა ერთგვარი ძალა, მართალია, უმნიშვნელო, მხოლოდ პრინციპული ხასიათის საკითხთა განხილვამდე (საკითხი არაპროლეტარული პარტიებისა, მუშათა ყრილობისა და სხვ.). პრინციპული საკითხების განხილვიდან კი ფორმალური დაჯგუფება ფაქტიურად უკუგდებულ იქნა და კენჭისყრის დროს ყრილობა ჩვეულებრივ ორ ნაწილად იყოფოდა: ბოლშევიკებად და მენშევიკებად. ეგრეთწოდებული ცენტრი ან ჭაობი ყრილობაზე არ ყოფილა: ამხ. ტროცკი „ლამაზი ზედმეტობა“ გამოდგა“.

(გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“ № 1, 1907 წ., 20 ივნისი).

ამხ. სტალინი აქვე მკაფიო და გამანადგურებელ დახასიათებას აძლევს ბუნდს, (რომელიც სხვათა შორის, მენშევიკებთან ერთად ბაქოში შესამჩნევ როლს თამაშობდა).

„ბუნდი, რომელიც ფაქტიურად თავის დელეგატთა უდიდესი უმრავლესობით მუდამ მხარს უჭერდა მენშევიკებს, ფორმალურად მეტისმეტად ორაზროვან პოლიტიკას ატარებდა... ამხ. როზა ლიუქსემბურგმა მხატვრულად და მოსწრებულად დაახასიათა ბუნდის ეს პოლიტიკა, როცა სთქვა, რომ ბუნდის პოლიტიკა არ არის პოლიტიკა მომწიფებული პოლიტიკური ორგანიზაციისა, რომელსაც მასებზე გავლენა აქვს, რომ ეს არის ჩარჩების პოლიტიკა, რომელნიც მუდამ უთვალთვალებენ და მუდამ იმედით ელოდებიან — იქნებ ხვალ შაქარი გაიაფდესო“ (სიცილი დარბაზში).

(გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“ № 1, 1907 წ., 20 ივნისი).

სტატიებში „რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის ლონდონის ყრილობა“ (გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“ № 1, 2—1907 წ.) ამხ. **სტალინი ამხელს და აცამტვერებს რევოლუციის მენშევიკურ ლიბერალურ - ბურჟუაზიულ „სქემას“ და შემდეგ ავითარებს ბურჟუაზიულ - დემოკრატიული რევოლუციის ლენინურ თეორიას:**

„ჩვენი რევოლუცია რომ ბურჟუაზიულია, რომ იგი უნდა დამთავრდეს არა კაპიტალისტური, არამედ ბატონყმური წესების განადგურებით, რომ მას მხოლოდ დემოკრატიული რესპუბლიკით შეუძლია დაგვირგვინდეს; ამას გვგონია, ჩვენს პარტიაში ყველა ეთანხმება. შემდეგ, ჩვენი რევოლუცია რომ, საერთოდ და მთლიანად, ზევით მიიწევს და არა ქვევით, და რომ ჩვენი ამოცანაა რევოლუციის არა „ლიკვიდაცია“, არამედ მისი ბოლომდე მიყვანა, — ამაშიც, ფორმალურად მაინც, ყველა თანახმაა, ვინაიდან მენშევიკებს, როგორც ფრაქციას, ამის საწინააღმდეგო ჯერ კიდევ არსად არ განუცხადებიათ. მაგრამ როგორ უნდა მივიყვანოთ ბოლომდე ჩვენი რევოლუცია, რა როლი აქვთ პროლეტარიატს, გლეხობას, ლიბერალურ ბურჟუაზიას ამ რევოლუციაში? ძალთა რა განწყობილების დროს შეგვიძლია ბოლომდე მივიყვანოთ ახლანდელი რევოლუცია? ვისთან უნდა ვიაროთ, ვის დავცხოთ და სხვ. აი, სად იწყება ჩვენში უთანხმოებანი.

მენშევიკების აზრი. რახან ჩვენი რევოლუცია ბურჟუაზიულია, ამიტომ მხოლოდამხოლოდ ბურჟუაზიას შეუძლია იყოს რევოლუციის ბელადი. ბურჟუაზია იყო საფრანგეთის დიდი რევოლუციის ბელადი, იგი იყო ევროპის სხვა სახელმწიფოთა რევოლუციების ბელადი. იგივე უნდა იყოს ჩვენი რუსეთის რევოლუციის ბელადიც. პროლეტარიატი რევოლუციის მთავარი მებრძოლია, მაგრამ იგი ბურჟუაზიას უნდა მიჰყვებოდეს და მას წინ სწევდეს. გლეხობაც რევოლუციური ძალაა, მაგრამ მას ძალიან ბევრი რამ რეაქციული აქვს და ამიტომ პროლეტარიატს მასთან გაცილებით უფრო იშვიათად მოუხდება საერთო გამოსვლა, ვიდრე ლიბერალურ - დემოკრატიულ ბურჟუაზიასთან. ბურჟუაზია პროლეტარიატისათვის უფრო საიმედო მოკავშირეა, ვიდრე გლეხობა. ლიბერალურ - დემოკრატიული ბურჟუაზიის გარშემო, როგორც ბელადის გარშემო, უნდა შემოკრბნენ ხოლმე ყველა მებრძოლი ძალები. ამიტომ ჩვენი დამოკიდებულება ბურჟუაზიულ პარტიებთან უნდა განისაზღვროს არა რევოლუციური დებულებით: გლეხობასთან ერთად მთავრობის და ლიბერალური ბურჟუაზიის წინააღმდეგ, პროლეტარიატის მეთაურობით;, — არამედ ოპორტუნისტული დებულებით: **მთელ ოპოზიციასთან ერთად მთავრობის წინააღმდეგ ლიბერალური ბურჟუაზიის მეთაურობით. აქედან —ლიბერალებთან შეთანხმების ტაქტიკა.**

ასეთია მენშევიკების აზრი (ხაზი გასმულია ჩვენ მიერ. ლ. ბ)

ბოლშევიკების აზრი. ჩვენი რევოლუცია, მართლაც ბურჟუაზიულია, მაგრამ ეს არ ნიშნავს, რომ ჰეგემონად ჩვენი ლიბერალური ბურჟუაზია იქნება. მე-18 საუკუნეში საფრანგეთის ბურჟუაზია საფრანგეთის რევოლუციის ბელადი იყო მაგრამ რატომ? იმიტომ, რომ საფრანგეთის პროლეტარიატი მაშინ სუსტი იყო, იგი დამოუკიდებლად არ გამოდიოდა, იგი თავის კლასობრივ მოთხოვნებს არ აყენებდა, მას არ გააჩნდა არც შეგნება, არც ორგანიზაცია, იგი მაშინ ბურჟუაზიას კუდში ჰსდევდა და ბურჟუაზია იყენებდა მას, როგორც იარაღს თავისი ბურჟუაზიული მიზნებისათვის. როგორც ხედავთ, ბურჟუაზია მაშინ არ საჭიროებდა მოკავშირეს, მეფის ხელისუფლების სახით, პროლეტარიატის წინააღმდეგ, — პროლეტარიატი თითონ იყო მისი მოკავშირე, მსახური, — და ამიტომ ბურჟუაზია შეიძლებოდა მაშინ რევოლუციური ყოფილიყო, რევოლუციის სათავეშიც მდგარიყო. სულ სხვას ვხედავთ ჩვენში, რუსეთში. რუსეთის პროლეტარიატს სრულიადაც არ შეიძლება ეწოდოს სუსტი: იგი უკვე რამდენიმე წელია სავსებით დამოუკიდებლად გამოდის და თავის კლასობრივ მოთხოვნებს აყენებს; იგი საკმაოდ შეიარაღებულია კლასობრივი თვითშეგნებით, რათა ესმოდეს თავისი ინტერესები; იგი დარაზმულია თავის პარტიაში, მას ჰყავს რუსეთში უძლიერესი პარტია თავისი პროგრამით და ტაქტიკურ - ორგანიზაციული პრინციპებით. ამ პარტიის მეთაურობით მან უკვე მოიპოვა მთელი რიგი ბრწყინვალე გამარჯვებანი ბურჟუაზიაზე... შეუძლია თუ არა ამ პროლეტარიატს დასჯერდეს ლიბერალური ბურჟუაზიის კუდის როლს, ამ ბურჟუაზიის ხელში უბადრუკი იარაღის როლს? შეუძლია და უნდა გაჰყვეს თუ არა იგი ამ ბურჟუაზიას და გაიხადოს იგი თავის ბელადად? შეიძლება თუ არა იგი არ იყოს რევოლუციის ბელადი? აბა შეხედეთ რუსეთის ლიბერალური ბურჟუაზიის მოქმედებას: პროლეტარიატის რევოლუციურობით დაშინებული ჩვენი ბურჟუაზია, იმის მაგიერად, რომ იგი რევოლუციას უძღვებოდეს, კონტრრევოლუციას ეხუტება. მას უკავშირდება პროლეტარიატის წინააღმდეგ. ხოლო მისი პარტია, კადეტების პარტია, აშკარად, მთელი ქვეყნის დასანახად, უთანხმდება სტოლიპინს, ხმას აძლევს ბიუჯეტს და არმიას ცარიზმის სასარგებლოდ, სახალხო რევოლუციის წინააღმდეგ. განა ცხადი არ არის, რომ რუსეთის ლიბერალური ბურჟუაზია წარმოადგენს ანტირევოლუციურ ძალას, რომლის წინააღმდეგაც უაღრესად დაუნდობელი ომი უნდა გავაჩაღოთ?...

ამგვარად: რუსეთის ლიბერალური ბურჟუაზია ანტირევოლუციურია. იგი არ შეიძლება იყოს რევოლუციის არც მამოძრავებელი, მით უმეტეს არც ბელადი. იგი არის რევოლუციის მოსისხლე მტერი და მას შეუპოვრად უნდა ვებრძოლოთ.

ჩვენი რევოლუციის ერთადერთი ბელადი, რომელიც დაინტერესებულია და რომელსაც შეუძლია დასძრას რუსეთის რევოლუციური ძალები მეფის თვითმპყრობელობაზე იერიშის მისატანად, — არის პროლეტარიატი. მხოლოდ პროლეტარიატი შემოიკრებს თავის გარშემო ჩვენი ქვეყნის რევოლუციურ ელემენტებს, მხოლოდ იგი მიიყვანს ბოლომდე ჩვენს რევოლუციას. სოციალ - დემოკრატიის ამოცანაა — გააკეთოს ყოველივე, რაც კი შესაძლებელია, პროლეტარიატის მოსამზადებლად რევოლუციის ბელადის როლისათვის.

ეს არის ბოლშევიკური თვალსაზრისის მთავარი ძარღვი.

კითხვაზე: ვისდა შეუძლია იყოს პროლეტარიატის საიმედო მოკავშირედ ჩვენი რევოლუციის ბოლომდე მიყვანის საქმეში, — ბოლშევიკები უპასუხებენ: პროლეტარიატის ერთადერთ რამდენამდე მაინც საიმედო და ძლიერ მოკავშირეს რევოლუციური გლეხობა წარმოადგენს. არა მოღალატე ლიბერალური ბურჟუაზია, არამედ რევოლუციური გლეხობა იბრძოლებს პროლეტარიატთან ერთად ბატონყმური წესების ყველა საფუძვლის წინააღმდეგ.

ამასთან შეფარდებით ჩვენი დამოკიდებულება ბურჟუაზიულ პარტიებთან უნდა განისაზღვროს დებულებით: **რევოლუციურ გლეხობასთან ერთად ცარიზმისა და ლიბერალური ბურჟუაზიის წინააღმდეგ პროლეტარიატის მეთაურობით. აქედან — კადეტური ბურჟუაზიის ჰეგემონიასთან (წინამძღოლობასთან) ბრძოლის აუცილებლობა და, მაშასადამე, კადეტებთან შეთანხმების შეუწყნარებლობა.**

ასეთია ბოლშევიკების აზრი“ (ხაზგასმულია ჩვენ მიერ. ლ. ბ)

(გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“ № 1. 1907 წ. 20 ივნისი).

ამხ. სტალინი ააშკარავებს მენშევიზმის სოციალურ ბაზას და ამხელს მენშევიკების ტაქტიკას, როგორც პროლეტარიატის ნახევრად -ბურჟუაზიულ ელემენტთა ტაქტიკას.

„... ბოლშევიკების ტაქტიკა არის მსხვილ-სამრეწველო პროლეტარების ტაქტიკა, იმ რაიონების ტაქტიკა, სადაც კლასობრივი წინააღმდეგობანი განსაკუთრებით ნათელია და კლასობრივი ბრძოლა განსაკუთრებით მკვეთრია. **ბოლშევიზმი — ეს არის ნამდვილი პროლეტარების ტაქტიკა.**

მეორე მხრივ, არანაკლებ აშკარაა ისიც, რომ მენშევიკების ტაქტიკა უმთავრესად არის ხელოსან - მუშების და ნახევარ - პროლეტარი გლეხების ტაქტიკა, იმ რაიონების ტაქტიკა, სადაც კლასობრივი წინააღმდეგობანი მთლად ნათელი არ არის და კლასობრივი ბრძოლა მიჩქმალულია. **მენშევიზმი—ეს არის პროლეტარიატის ნახევრად - ბურჟუაზიულ ელემენტთა ტაქტიკა.**

და ეს ადვილად მისახვედრია, — სწერს ამხ. სტალინი. — არ შეიძლება სერიოზულად ვილაპარაკოთ ლოძის, მოსკოვის ან ივანოვო -ვოზნესენსკის მუშებს შორის ბლოკებზე სწორედ იმ ლიბერალურ ბურჟუაზიასთან, რომლის წევრები მათ გაავთრებით ებრძვიან, წარამარა „სჯიან“ მათ ნაწილობრივი დათხოვნითა და მასობრივი ლოკაუტებით. იქ მენშევიზმი სიმპატიებს ვერ მოიხვეჭს, იქ საჭიროა ბოლშევიზმი, შეურიგებელი პროლეტარული კლასობრივი ბრძოლის ტაქტიკა. და, პირიქით, ძალიან ძნელია კლასობრივი ბრძოლის იდეა ჩავუნერგოთ გურულ გლეხებს ან რომელიმე შკლოვსკის ხელოსნებს, რომელნიც კლასობრივი ბრძოლის სიმწვავეს სისტემატურად არ განიცდიან და ამიტომ ხალისით მიდიან ყოველგვარ შეთანხმებაზე „საერთო მტრის“ წინააღმდეგ.

(გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“ № 1, 1927 წ. 20 ივნისი).

(ხაზგასმულია ჩვენ მიერ ლ. ბ)

ამხ. სტალინი ააშკარავებს მენშევიკთა ლიკვიდატორობას და უპარტიო მუშათა ყრილობის მენშევიკურ იდეას:

„მუშათა ყრილობის იდეა, — სწერს ამხ. სტალინი, — აღებული მისი კონკრეტული სახით, ძირფესვიანად ყალბია: ვინაიდან იგი ეყრდნობა არა ფაქტებს, არამედ შეცდარ დებულებას, რომ „ჩვენში პარტია არ არისო“. საქმე ის არის, რომ ჩვენ გვყავს პროლეტარული პარტია, იგი ძალიან ხმამაღლა აცხადებს თავის არსებობას, იგი ძალიან სერიოზულად აგრძნობინებს თავის თავს პროლეტარიატის მტრებს, — ეს თითონ მენშევიკებმა ძალიან კარგად იციან, — და სწორედ იმიტომ, რომ ჩვენ უკვე გვყავს ასეთი პარტია, სწორედ ამიტომ მუშათა ყრილობის იდეა ძირფესვიანად ყალბია“.

(გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“ № 2, 1907 წ. 10 ივლისი).

ამხ. სტალინმა დაამტკიცა, რომ მუშათა ყრილობის მოწვევის იდეა არის მუშათა კლასის პირდაპირი ღალატი მენშევიკების მხრივ, რომელნიც ლიბერალური ბურჟუების - „ბრძენებით“ ცდილობდნენ დაემალათ მუშათა კლასის რევოლუციური პარტია და ამით თავი მოეკვეთათ მუშათა მოძრაობისათვის.

„ტყუილად კი არ არის“,—სწერს ამხ. სტალინი,—რომ ყველა ბურჟუაზიული მწერალი, სინდიკალისტებით და ესერებით დაწყებული და კადეტებით და ოქტომბრისტებით გათავებული,—ტყუილად კი არ არის, რომ ყველა ისინი ასე მხურვალედ უჭერენ მხარს მუშათა ყრილობას ყველა ისინი ხომ ჩვენი პარტიის მტრები არიან, ხოლო პრაქტიკულ მუშაობას მუშათა ყრილობის მოსაწვევად შეეძლო თვალსაჩინოდ დაესუსტებინა პარტია და დეზორგანიზაცია შეეტანა შიგ. აბა როგორ არ უნდა მიესალმნენ ისინი „მუშათა ყრილობის იდეას“?

(გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“ № 2, 1907 წ. 10 ივლისი).

ამხ. სტალინი იმავე სტატიებში აჯამებს ყრილობის შედეგებს, იძლევა ყრილობის მუშაობის ხასიათის საერთო შეფასებას და განსაზღვრავს მის ადგილს ჩვენი პარტიის ისტორიაში.

ამხ. სტალინი სწერს:

„...ყრილობა დამთავრდა „ბოლშევიზმის“ გამარჯვებით, რევოლუციური სოციალ-დემოკრატიის გამარჯვებით ჩვენი პარტიის ოპორტუნისტულ ფრთაზე—მენშევიზმზე“.

ყრილობამ შეაჯამა:

„... პარტიის ფაქტიური გამარჯვებანი ოპორტუნისტულ ცენტრალურ კომიტეტზე, გამარჯვებანი, რომელნიც ავსებენ ჩვენი პარტიის საშინაო განვითარების ისტორიას მთელი განვლილი წლის განმავლობაში.

მთელი რუსეთის მოწინავე მუშათა ფაქტიური გაერთიანება სრულიად-რუსეთის ერთიან პარტიაში, რევოლუციური სოციალ-დემოკრატიის დროშის ქვეშ—ასეთია ლონდონის ყრილობის აზრი, ასეთია მისი საერთო ხასიათი“.

(„გაზ. „ბაკინსკი პროლეტარი“ № 1, 1907 წ. 20 ივნისი).

აი რანაირად აფასებდა ამხ. სტალინი 1907 წელს პარტიის ლონდონის მეხუთე ყრილობის მნიშვნელობას.

ზოგიერთი ამხანაგი კი თავის ნაშრომებში ლონდონის ყრილობის შესახებ უხეშ დამახინჯებებს სჩადის.

ასე, მაგალითად, ამხ. ფ. მახარაძე პარტიის ლონდონის V ყრილობის მნიშვნელობისა და აზრის აშკარა შეუფასებლობას იჩენს, როცა სწერს:

„და არავითარ გამაერთიანებელ ყრილობას არ შეეძლო მათი გაერთიანება თუ ერთერთი ეს ფრაქცია უარს არ იტყოდა თავის ძირითად შეხედულებებზე, რაც უკვე ყოვლად წარმოუდგენელი იყო. და ამიტომ ლონდონის შემდგომი საერთო პარტიული ყრილობაც 1907 წელს და ჩვენი უკანასკნელი კავკასიის ყრილობაც 1908 წლის დამდეგს დროს ფუჭად დაკარგვა იყო. ეს ორი ყრილობა უკანასკნელი საერთო ყრილობები იყო. პარტია საბოლოოდ და სამუდამოდ გაითიშა და საერთო ენის გამონახვის ყოველგვარი ცდა, რისთვისაც შემდეგ არაერთხელ მიმართავდნენ, წინასწარ განწირული იყო მარცხისათვის“.

(ფ. მახარაძე — „ამიერ-კავკასიის კომპარტიის ისტორიისათვის“, კრებული—„სოციალიზმისათვის ბრძოლის 25 წელი“, გვ. 205).

ამხ. ფ. მახარაძის სიტყვით გამოდის. თითქოს ბოლშევიკები პარტიის ლონდონის ყრილობაზე მიდიოდნენ მენშევიკებთან ნამდვილი გაერთიანების ინტერესებისათვის. და რადგან ასეთი გაერთიანება არ მოხდა,—ამხ. მახარაძე ლონდონის მე-5 ყრილობას დროის ფუჭად დაკარგვას უწოდებს.

ცნობილია, რომ, ჯერ ერთი, ლენინი და ბოლშევიკები ლონდონის მე-5 ყრილობაზე, ისე როგორც პარტიის სტოკჰოლმის მეოთხე გამაერთიანებელ ყრილობაზეც, მიდიოდნენ არა მენშევიკებთან გაერთიანების მიზნით, არამედ იმიტომ, რომ ემხილათ მენშევიკები, დაენახვებინათ მუშათა კლასისათვის, —რომ მენშევიკები არიან ოპორტუნისტები და რევოლუციის საქმის მოღალატენი და გაეერთიანებინათ მუშათა კლასის უმრავლესობა ბოლშევიკების გარშემო.

მეორე—ბოლშევიკებს არასოდეს არ უფიქრიათ, რომ გამონახავდნენ საერთო ენას მენშევიკებთან, არამედ ისინი შეურიგებელ ბრძოლას აწარმოებდნენ როგორც მენშევიზმს, ისე მასთან შემარიგებლობის წინააღმდეგ. „გაერთიანების“ ტაქტიკა იყო და გახდა ხელმძღვანელების—მენშევიკების მხილების, იზოლაციის და მათ მიერ მოტყუებული მუშების მათგან მოწყვეტის უმნიშვნელოვანესი საშუალება. ამიტომ პარტიის მე-5 ყრილობა არ ყოფილა დროის ფუჭად დაკარგვა, არამედ წარმოადგენდა მენშევიზმზე ბოლშევიზმის უდიდეს გამარჯვებას, და მან წინ წასწია მოწინავე მუშათა გაერთიანება ერთიან რევოლუციურ პროლეტარულ პარტიად ლენინიზმის დროშის ქვეშ.

რეაქციის წლებში ბაქოს ბოლშევიკები ამხ. სტალინის მეთაურობით ხელმძღვანელობას უწევენ ბაქოს პროლეტარიატის კლასობრივ ბრძოლებს და წარმატებით ატარებენ დიდ კამპანიას ნავთის მრეწველებთან თათბირის გარშემო (1907 წლის დამლევი).

ნავთის მრეწველები ცდილობდნენ მოეწვიათ თათბირი იმისათვის, რომ საბოლოოდ მოეწყვიტათ სარეწაოთა მუშები ხელოსნებისაგან, სამუდამოდ გაერუენათ ისინი, ჩაენერგათ მათთვის მონური ნდობა ნავთის მრეწველთა მიმართ, კაპიტალის წინააღმდეგ შეურიგებელი ბრძოლის პრინციპები შეეცვალა ჩარჩობის და ლაქიური მათხოვრობის პრინციპებით.

თავის სტატიაში „ბოიკოტი უნდა გამოვუცხადოთ თათბირს“. „კო....“-ს ხელმოწერით, ამხ. სტალინი ახასიათებს ბაქოს მუშების ბრძოლის ორ პერიოდს.

„პირველი პერიოდი — ეს არის ბრძოლის პერიოდი უკანასკნელ ხანამდე, როცა მომქმედ პირებად გამოდიოდნენ ხელოსნები, როცა სარეწაოთა მუშები უბრალოდ და ნდობით მიჰყვებოდნენ ხელოსნებს, როგორც თავიანთ ბელადებს, როცა სარეწაოთა მუშებს ჯერ კიდევ არ ჰქონდათ შეგნებული თავისი უდიდესი როლი წარმოებაში. ნავთის მრეწველთა ტაქტიკა ამ პერიოდში შეიძლება კვალიფიცირებულ იქნას როგორც ხელოსანთა გულისმოგების ტაქტიკა, ხელოსნების წინაშე სისტემატიურ დათმობათა და სარეწაოთა მუშების სისტემატიური უგულებელყოფის ტაქტიკა.

მეორე პერიოდი იწყება სარეწაოთა მუშების გამოღვიძებით, მათი დამოუკიდებლად გამოსვლით სცენაზე და ამავე დროს ხელოსანთა უკანა რიგში მოქცევით... ნავთის მრეწველები ცდილობენ გამოიყენონ შეცვლილი მდგომარეობა და სცვლიან თავის ტაქტიკას. ისინი აღარ ელოლიავებიან ხელოსნებს, ისინი აღარ სცდილობენ ხელოსნების გულისმოგებას, ვინაიდან კარგად იციან, რომ ახლა სარეწაოთა მუშები ყოველთვის როდი გაჰყვებიან მათ. პირიქით ნავთის მრეწველები თვითონ ცდილობენ პროვოკაციულად გამოიწვიონ ხელოსანთა გაფიცვა სარეწაოების მუშათა მონაწილეობის მიუღებლად, რათა ამით ცხადჰყონ ხელოსანთა შედარებითი უძლურება და უფრო მორჩილნი გახადონ“.

(გაზეთი „გუდოკი“ № 4, 1907 წ.).

ბაქოს ბოლშევიკებმა გააჩაღეს მუშაობა მუშათა მასების პოლიტიკური განათლებისათვის და მუშათა ბრძოლა თათბირის ბოიკოტის გზით გადაიყვანეს ცარიზმისა და ბურჟუაზიის წინააღმდეგ შეგნებული კლასობრივი პოლიტიკური ბრძოლის რელსებზე.

ამხ. სტალინმა ასე დაასაბუთა თათბირის ბოიკოტი:

... თათბირზე წასვლა — მასების თავში „ფეშქეშურ“ ცრურწმენათა აღმოფხვრას კი არ ნიშნავს, არამედ განმტკიცებას. ეს ნიშნავს ჩანერგო მასების შეგნებაში არა უნდობლობა ნავთის მრეწველებისადმი, არამედ მათდამი ნდობა; ეს ნიშნავს იმას, რომ კი არ დარაზმო სარეწაოთა მუშები ხელოსანთა გარშემო კი არ დაუახლოვო ისინი ხელოსნებს, არამედ ჩააგდო კაპიტალისტების ბრჭყალებში“.

(გაზეთი „გუდოკი“ № 4, 1907 წ.).

ამხ. სტალინი ანადგურებს მენშევიკებს, რომლებიც ცდილობდნენ დაეცვათ მონაწილეობა თათბირზე „რადაც უნდა დამჯდარიყო“, ვითომდა იმისათვის, რომ გამოეყენებინათ იგი „მასების ორგანიზაციის“ მიზნით.

„საქმე სწორედ ის არის, რომ დარაზმვა (რასაკვირველია, ჩვენი გაგებით და არა გაპონის გაგებით) — ეს უწინარეს ყოვლისა, იმას ნიშნავს, რომ განავითარო კაპიტალისტებისა და მუშების შეურიგებელი წინააღმდეგობის შეგნება“.

(გაზეთი „გუდოკი“ № 4, 1907 წ.).

აქედან გამომდინარეობს თათბირის ბოიკოტის ბოლშევიკური ტაქტიკა, როგორც ერთადერთი სწორი ტაქტიკა, ვინაიდან—

„ბოიკოტის ტაქტიკა საუკეთესოდ ავითარებს მუშებისა და ნავთის მრეწველების შეურიგებელი წინააღმდეგობის შეგნებას.

ბოიკოტის ტაქტიკა არყევს „საფეშქეშო“ ცრურწმენას, აშორებს სარეწაოთა მუშებს ნავთის მრეწველებს და რაზმავს მათ ხელოსანთა გარშემო.

ბოიკოტის ტაქტიკა ნერგავს უნდობლობას ნავთის მრეწველთა მიმართ და საუკეთესოდ ცხადჰყოფს მასების თვალში ბრძოლის, როგორც ცხოვრების გაუმჯობესების ერთადერთი საშუალების, საჭიროებას“.

(გაზეთი „გუდოკი“ № 4, 1907 წ.).

ბოლშევიკებმა თათბირის ბოიკოტი ჩაატარეს შემდეგი ლოზუნგით — „**თათბირი გარანტიებით ან არავითარი თათბირი**“.

ბოლშევიკებმა ბოიკოტი გამოუცხადეს ძველ შენდრიკოვულ მალულ უმუშებო თათბირებს, და განაცხადეს, რომ თათბირზე მუშები უნდა წავიდნენ მხოლოდ იმ პირობით, რომ მუშათა მასები და მათი კავშირები ფართო მონაწილეობას მიიღებენ თათბირის მთელ მსვლელობაში. მათ წამოაყენეს მუშათა შემდეგი პირობები.

გაგრძელება იხ. მე-3 გვ.

ლ. ბერია.

ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკური ორგანიზაციების ისტორიის საკითხისათვის

მოხსენება ტფილისის პარტიული აქტივის კრებაზე 21-22 ივლისს

„1) თავისუფლად იმსჯელონ თავიანთ მოთხოვნებზე;
2) თავისუფლად შეკრიბონ მომავალი რწმუნებულთა საბჭო;
3) თავისუფლად ისარგებლონ თავიანთი კავშირების დახმარებით;
4) თავისუფლად ამოირჩიონ თათბირის გახსნის დრო".

(სტატია — „თათბირი და მუშები" — გაზეთი „ბაკინსკი პროლეტარი" № 5).

ეს ტაქტიკა ბოლშევიკებმა ბრძოლით გაატარეს იმ მენშევიკური ხაზის წინააღმდეგ, რომელიც ითვალისწინებდა თათბირს უგარანტიებოდ, „აუცილებლად მოსაწვევ თათბირს", აგრეთვე იმ ესერული და დაშნაკური გეზის წინააღმდეგ ბრძოლით, რომელიც ითვალისწინებდა „აუცილებლად გამოსაცხადებელ ბოიკოტს".

ამ ბრძოლის შედეგად ბაქოს მუშათა დიდი უმრავლესობა ბოლშევიკებს მიემხრო. 35 ათას გამოკითხული მუშიდან ესერებისა და დაშნაკების ტაქტიკას (აუცილებელი ბოიკოტი) ხმა მისცა მხოლოდ 8.000 კაცმა, მენშევიკების ტაქტიკას (აუცილებელი თათბირი) — 8.000 კაცმა, ხოლო ბოლშევიკების ტაქტიკას (თათბირი გარანტიებით) — 19.000 კაცმა.

ბოლშევიკთა ამ დიდი გამარჯვების შემდეგ 1907 წლის დამლევს დაიწყო სარეწაოებისა და ქარხნების რწმუნებულთა კრებები, სადაც მუშავდებოდა მოთხოვნები ნავთის მრეწველთათვის წარსადგენად. არჩეულთა დიდი უმრავლესობა ბოლშევიკების მხარეზე იყო. ბოლშევიკი მუშის ამხ. ტრონოვის თავმჯდომარეობით, იმ დროს, როცა რუსეთში რეაქცია თარეშობდა ბაქოში მიმდინარეობდა მუშათა პარლამენტის სხდომები, სადაც ბოლშევიკებმა, რომლებიც მუშათა მოთხოვნებს ადგენდნენ, ფართოდ გაშალეს თავისი პროგრამა — მინიმუმის პროპაგანდა.

მუშათა მოთხოვნებით შეშინებულმა მეფის ხელისუფლებამ და ნავთის მრეწველებმა ჩაშალეს თათბირის მოწვევა, რითაც სოლიდარობა გამოუცხადეს მენშევიკების, ესერების და დაშნაკების ტაქტიკას. ბოლშევიკების ტაქტიკა, ისე როგორც ყოველთვის, ერთადერთი სწორი ტაქტიკა გამოდგა.

1908 წლის იანვარსა და თებერვალში ბაქოს კომიტეტი, ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით, აწყობს მთელ რიგ დიდ გაფიცვებს, რომლებშიაც წითელ ზოლად არის გავლებული მუშათა გადასვლა წვრილბურჟუაზიული მოთხოვნებიდან (საჩუქრები და სხვ.) პროლეტარულ მოთხოვნებზე. ბოლშევიკთა მუყაითი და შეუპოვარი მუშაობის შედეგად, სარეწაოთა მუშების პასიურობა წარსულს ჩაბარდა, გაფიცვებს ნობელის, ადამოვების, მირზოევის და სხვ. სარეწაოებში ორგანიზებული და საბრძოლო პოლიტიკური ხასიათი ჰქონდა. თავდაცვითი ნაწილობრივი გაფიცვები გადაიქცა პროლეტარიატის შეკავშირების მნიშვნელოვან ფაქტორად.

ბაქოში მუშაობის დროს ამხ. სტალინი არა ერთხელ დააპატიმრეს და გადაასახლეს. მეფის ოხრანკა სასტიკად სდევნიდა ამხ. სტალინს. 1908 წლის მარტში ამხ. სტალინი დააპატიმრეს. პოლიციის მრავალრიცხოვანი მასალებიდან ამხ. — სტალინის მუშაობის შესახებ მოვიყვან რამდენიმე ამონაწერს ჟანდარმთა სამმართველოს დოკუმენტებიდან:

პირველი:

თანახმად პოლიციის დეპარტამენტის ა.-წ. 30 სექტემბრის № 136706 წინადადებისა, კავკასიის რაიონული დაცვის განყოფილება მოგახსენებთ, რომ, როგორც ბაქოს დაცვის განყოფილების უფროსი იუწყება, ციმბირიდან გამოქცეული „სოსო", ორგანიზაციაში მეტსახელად „კობა", როგორც კვლევა - ძიებით გამოირკვა, არის ქალაქ ტფილისის მცხოვრები იოსებ ვართანისძე ტოტომიანცი (ხიცილი დარბაზში), რომლის სახელზედაც მას აქვს პასპორტი, გაცემული ტფილისის პოლიცმეისტერის მიერ ა.-წ. 12 მაისს № 982 ერთი წლის ვადით....

დასახელებულ პირთაგან „ტოტომიანცი"—„კობა" გაწეული მეთვალყურეობის თანახმად (მეტსახელად „მოლოჩნი") სათავეში უდგას რ.ს.-დ.მ.პ. ბაქოს ორგანიზაციას, ორი დანარჩენი იმავე ორგანიზაციის ბიბიეიბათის რაიონის წევრები არიან. მათზე დაწესებულია მუდმივი აგენტური მეთვალყურეობა, ზოგჯერ გარეგნულიც და ყველა ისინი ლიკვიდირებულ იქნებიან აღნიშნულ ორგანიზაციასთან ერთად, რაც უკვე მზადდება".

(ტფილისის საგუბერნიო ჟანდარმთა სამმართველოს 1909 წლის 24 ოქტომბრის № 13702 მოხსენებიდან. აზერბეიჯანის კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის ერთიანი პარტარქივის მასალები, საქმე № 430).

მეორე.

„ჯუღაშვილი არის რ.ს.-დ.მ.პ. ბაქოს კომიტეტის წევრი, ორგანიზაციაში „კობას" სახელით ცნობილი... მიუხედავად ყოველგვარი ადმინისტრატიული ხასიათის სასჯელისა, იგი დაჟინებით ღებულობს მონაწილეობას რევოლუციური პარტიების მუშაობაში, რომლებშიაც **მას მუდამ მეტად თვალსაჩინო მდგომარეობა ეჭირა**, იგი ორჯერ გამოიქცა ადმინისტრატიული გადასახლებიდან, რის გამო მას ერთხელაც არ მოუხდია მასზე დადებული ადმინისტრატიული სასჯელი; ამიტომ ჩემის აზრით, საჭიროა მივიღოთ სასჯელის უმაღლესი ზომა—გადასახლება ციმბირის შორეულ ადგილებში **ხუთი წლით**.

(როტმისტრ გალიმბატოვსკის მოხსენებიდან იოსებ ბესარიონის-ძე ჯუღაშვილის დაპატიმრების შესახებ, 24 მარტი 1910 წ. აზერბეიჯანის კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის ერთიანი პარტარქივის მასალები, საქმე № 430).

მესამე.

„1910 წლის 24 მარტს როტმისტრი მარტინოვი იტყობინება, რომ დააპატიმრეს „ორგანიზაციაში „კობას" სახელით ცნობილი, რ.ს.-დ.მ.პ. ბაქოს კომიტეტის წევრი, რომელიც ყველაზე აქტიური პარტიული მუშაკი იყო და რომელიც ახლა ხელმძღვანელ როლს ასრულებს".

(აზერბეიჯანის კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის ერთიანი პარტარქივი, საქმე № 430).

1908 წლის 25 მარტიდან სექტემბრის დამლევამდე ამხ. სტალინი ბაქოს საპატიმროში იჯდა. ამხანაგი სტალინი ციხიდან ახერხებს კავშირის დამყარებას ბაქოს კომიტეტთან და ხელმძღვანელობას უწევს მის მუშაობას, ციხიდანვე ხელმძღვანელობს იგი გაზეთ „ბაკინსკი რაბოჩის".

ამხ. პ. საყვარელიძე თავის მოგონებებში ამხ. სტალინის მუშაობის ამ პერიოდის შესახებ ამბობს:

„განსაკუთრებით აღსანიშნავია სტალინის ყოფნა ბაქოს (ბაილოვის) ციხეში. მის გარშემო ერთიანდებოდენ ციხის ყველა ბოლშევიკები...

პოლიტიკურ კომუნაში თითქმის პერმანენტულად იმართებოდა სადისკუსიო კრებები, სადაც ირჩეოდა ყოველგვარი პრინციპიალური საკითხები რევოლუციასა, დემოკრატიასა და სოციალიზმთან დაკავშირებით. სადისკუსიო კრებები მეტნაწილად იმართებოდა ბოლშევიკების თაოსნობით. სტალინი ხშირად გამოდიოდა ამ კრებებზე ბოლშევიკების ფრაქციის სახელით ხან მომხსენებლად და ხან ოპონენტად... ამხ. სტალინს და მის ამხანაგებს ხანდახან ციხიდან უხდებოდათ ორგანიზაციის მუშაობის ხელმძღვანელობა. ბოლშევიკურ ფრაქციას წესიერი ურთიერთობა ჰქონდა დამყარებული ბაქოს ორგანიზაციასთან, საიდანაც ღებულობდა დაზუსტებულ ინფორმაციას მიმდინარე მუშაობის შესახებ და ამის მიხედვით იძლეოდა რჩევებსა და მითითებებს... აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ სტალინი ციხიდან ხელმძღვანელობდა ბაქოს ორგანიზაციის ორგანოს—„ბაკინსკი რაბოჩის" გამოცემას". იყო შემთხვევა, როცა სარედაქციო მასალა მთლიანად ბაილოვის ციხეში დამზადდა—ეს იყო „ბაკინსკი რაბოჩის" მეორე ნომერი".

(პ. საყვარელიძის მოგონებებიდან).

1908 წლის შემოდგომაზე ამხ. სტალინი ბაქოდან გადაასახლეს ვოლოგდის გუბერნიაში, სოლვიჩეგოდსკი, საიდანაც გამოიქცა 1909 წლის ზაფხულში, დაბრუნდა ბაქოში და კვლავ ენერგიულად მოჰკიდა ხელი ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკური ორგანიზაციების შემდგომ განმტკიცებას. ამხ. სტალინი სისტემატურად გამოდის რაიონულ და სარაიონთაშორისო პარტიულ კრებებზე, ხელმძღვანელობას უწევს გაფიცვების მომზადებას და ჩატარებას. იგი შემდგომ დაუნდობელ ბრძოლას აჩაღებს მენშევიკების, ესერების, დაშნაკების და სხვა წვრილბურჟუაზიული პარტიების მხილებისა და განადგურებისათვის.

1909-1910 წლებში ამხ. სტალინი გადაჭრით ამხელს მენშევიკ-ლიკვიდატორთა ლიბერალურ-ბურჟუაზიულ ხაერობო ტაქტიკას.

გაზეთ „სოციალ-დემოკრატის" 1910 წლის 13 თებერვლის 11 ნომერში დაბეჭდილია ამხ. სტალინის სტატია „წერილი კავკასიიდან", რომელშიაც იგი აღნიშნავს, რომ პროექტირებული სარეწაო თვითმმართველობა იქნება „შრომისა და კაპიტალის სასტიკ შეტაკებათა ასპარეზი და რომ ბაქოს კომიტეტმა გადაწყვიტა:

„...გამოიყენოს პროექტირებული თვითმმართველობა იმ აზრით, რომ მიიღოს მასში მონაწილეობა მუშების საერთო ეკონომიურ საჭიროებათა აგიტაციისა და უკანასკნელთა ორგანიზაციის გაძლიერების მიზნით".

(„წერილები კავკასიიდან", გაზ. „სოციალ-დემოკრატი", № 11, 1910 წ. 13 თებერვალი).

ბოლშევიკური ორგანიზაცია თანხმდებოდა. სარეწაო თვითმმართველობებში მონაწილეობის მიღებაზე და მოითხოვდა:

„...მუშათა ხმების თანასწორ რაოდენობას თვითმმართველობაში; ამასთან იქვე ხაზგასმით აღნიშნავდა, რომ ბრძოლას თვითმმართველობის შიგნით მაშინ ექნება იმდენად, რამდენადაც მას ზურგს გაუმაგრებს ბრძოლა თვითმმართველობის გარეშე და რამდენადაც იგი სამსახურს გაუწევს თვითმმართველობის გარეშე ბრძოლის ინტერესებს".

(„წერილები კავკასიიდან", გაზეთი „სოციალ-დემოკრატი", № 11, 1910 წ. 13 თებერვალი).

თუ რას ნიშნავს თვითმმართველობაში მონაწილეობის დაქვემდებარება თვითმმართველობის გარეშე ბრძოლისათვის—სავსებით ნათელი ხდება, როცა ამხ. სტალინი ამბობს:

„...მოუთითებს რა საყოველთაო, თანასწორ, პირდაპირ და საიდუმლო ხმის მიცემაზე, როგორც ადგილობრივი თვითმმართველობის თავისუფალი განვითარებისა და არსებულ კლასობრივ წინააღმდეგობათა თავისუფალი გამოხატულების აუცილებელ პირობაზე, ბაქოს კომიტეტი ხაზს უსვამს მეფის ხელისუფლების დამხობისა და საყოველთაო სახალხო დამფუძნებელი კრების მოწვევის აუცილებლობას, როგორც წინასწარ პირობას თანმიმდევრობით დემოკრატიული ადგილობრივი თვითმართველობის შესაქმნელად".

(„წერილები კავკასიიდან", გაზეთი „სოციალ-დემოკრატი", № 11, 1910 წ. 13 თებერვალი).

იმავე სტატიაში „წერილი კავკასიიდან", რომელშიაც დახასიათებულია პარტიული ორგანიზაციის მდგომარეობა, ამხ. სტალინი აყენებს სრულიად რუსეთის პარტიული გაზეთის რუსეთში გამოცემის ორგანიზაციის საკითხს. როგორც ცნობილია, ამხ. სტალინის ამ წინადადებამ ცხოველი გამოხმაურება ჰპოვა და ამ წერილის გამოქვეყნებიდან ცხრა თვის შემდეგ გამოვიდა გაზეთ „ზვეზდას" პირველი ნომერი (1910 წლის 16 დეკემბერს), რომელიც ჯერ წარმოადგენდა ბოლშევიკებისა და მენშევიკ-პარტიელების გაერთიანებულ ორგანოს, ხოლო შემდეგ, 1911 წლის შემოდგომიდან, მთლიანად გახდა ბოლშევიკური ორგანო.

ამხ. სტალინი, იბრძოდა რა ამიერ - კავკასიის ბოლშევიკური ორგანიზა-

გ ა გ რ ძ ე ლ ე ბ ა

ციების განმტკიცებისათვის, დაუღალავად ამჟღავნებდა ქართველი მენშევიკების გამცემლობას და მათი მაგალითის მიხედვით ამხელდა სრულიად - რუსეთის ლიკვიდატორებს.

თავის ისტორიულ სტატიებში — „წერილები კავკასიიდან" (1910 წ.) ამხ. სტალინი გამანადგურებელ ლახვარსა სცემს ტფილისელ მენშევიკ - ლიკვიდატორებს, ამხელს მათ პროგრამულ და ტაქტიკურ ლიკვიდატორობაში და ნიღაბსა ჰგლეჯს ლიკვიდატორ ნ. ჟორდანიას, ქართველ მენშევიკთა ლიდერს:

„ჩვენი ავტორის *) პროგრამული ვარჯიშობა, რომელიც ტფილისის მენშევიკებმა „ახალ" ფრაქციულ მანიფესტად მიიღეს, წარმოადგენს პარტიის პროგრამა - მინიმუმის ლიკვიდაციას, რომელიც მოითხოვს ჩვენი პროგრამის შეგუებას კადეტების პროგრამასთან".

(გაზ. „სოციალ - დემოკრატის" დამატება სადისკუსიო ფურცელი № 2, 1910 წ. 24 ივნისი)

და შემდეგ ამხ. სტალინი სწერდა:

„ახლა ყველაფერი ნათელია. რევოლუციის გამარჯვებისათვის საჭიროა ზომიერი კადეტური ბურჟუაზია ზომიერი კონსტიტუციით. მაგრამ მარტო მას არ შესწევს გამარჯვების მოპოვების უნარი. მას ესაჭიროება პროლეტარიატის დახმარება. პროლეტარიატი მას უნდა დაეხმაროს, ვინაიდან მას არ უნდა ჰქონდეს არავის, თვით გლეხობის იმედიც კი, გარდა ზომიერი ბურჟუაზიისა. მაგრამ ამისათვის მან უნდა უკუაგდოს თავისი შეურიგებლობა, ხელი გაუწოდოს ზომიერ ბურჟუაზიას და აწარმოოს საერთო ბრძოლა ზომიერი კადეტური კონსტიტუციისათვის. დანარჩენი თავისთავად მოხდება. პარტია, რომელიც რევოლუციის გამარჯვების საწინდარს ხედავს მუშათა და გლეხთა ბრძოლაში ზომიერი ბურჟუაზიისა და მემამულეთა წინააღმდეგ, თურმე სცდება.

ერთი სიტყვით, ნაცვლად გლეხობის წამყვანი პროლეტარიატის ხელმძღვანელი როლისა — ხელმძღვანელი როლი პროლეტარიატის თვალისამხვევი კადეტური ბურჟუაზიისა;

ასეთია ტფილისელი მენშევიკების „ახალი" ტაქტიკა.

ჩვენი აზრით, საჭიროც არ არის მთელი ამ უგვანო ლიბერალური ჩმახვის გარჩევა.

მხოლოდ საჭიროა აღინიშნოს, რომ ტფილისელი მენშევიკების „ახალი" ტაქტიკა წარმოადგენს რევოლუციის მიერ დადასტურებული პარტიული ტაქტიკის ლიკვიდაციას, — ლიკვიდაციას, რომელიც მოითხოვს პროლეტარიატის გადაქცევას ზომიერი კადეტური ბურჟუაზიის მაჩანჩალად".

(გაზ. „სოციალ -დემოკრატის" დამატება, სადისკუსიო ფურცელი № 2, 1910 წ. 24 ივნისი)

ზოგიერთნი ჩვენი ამხანაგები უხეშ შეცდომას სჩადიან, როდესაც ავულგარებენ და ამარტივებენ საქართველოს მენშევიკებთან ბრძოლის საკითხს და გულუბრყვილოდ აპატარავებენ მენშევიკების როლსა და ხვედრით წონას საქართველოში.

აი, მაგალითად, ამხ. ფ. მახარაძე სწერს:

„მენშევიზმი საქართველოში ხელოვნურად ჩაისახა და არათუ საბჭოების დროს, არამედ თვითმპყრობელობის დროსაც მას მტკიცე ნიადაგი არ ჰქონია... მენშევიკური პარტია ჩვენში სრულიად ხელოვნურად შეიქმნა".

(გაზეთი „რაბოჩაია პრავდა", № 130, 1923 წ.).

ამხ. ფილიპეს ეს მტკიცება სავსებით ეწინააღმდეგება ისტორიას და იმას, რასაც თავის დროზე ამხანაგი სტალინი **„წერილებში კავკასიიდან"** წერდა მენშევიკების ხვედრითი წონის შესახებ საქართველოში (ტფილისში).

„მრეწველობის განვითარების მხრით ტფილისი საგრძნობლად განსხვავდება ბაქოსაგან. თუ ბაქო საინტერესოა, როგორც ნავთის მრეწველობის ცენტრი, ტფილისი შეიძლება საინტერესო იყოს მხოლოდ როგორც კავკასიის ადმინისტრატიულ-სავაჭრო და „კულტურული" ცენტრი. ტფილისში სულ 20.000-მდე სამრეწველო მუშაა, ე. ი. ნაკლები, ვიდრე ჯარისკაცნი და პოლიციელნი. ერთადერთი მსხვილი საწარმოა —რკინის გზის სახელოსნოები (3.500 მუშამდე). დანარჩენ საწარმოებში 200, 100, მეტწილად კი 40—20 კაცია. სამაგიეროდ ტფილისი პირდაპირ სავსეა სავაჭრო დაწესებულებებით და მათთან დაკავშირებული „სავაჭრო პროლეტარიატით". რუსეთის მუდამ ცოცხალ და მოუსვენარ მსხვილ ბაზრებთან სუსტი დამოკიდებულება ტფილისს ხავსებულობის ბეჭედს ასვამს. ის გარემოება კი, რომ ტფილისში ადგილი არა აქვს მკაცრ კლასობრივ შეტაკებებს, რომლებიც დამახასიათებელია მხოლოდ მსხვილი სამრეწველო ცენტრებისათვის, მას ჭაობს ამსგავსებს, რასაც სჭირდება გარედან ამოძრავება. სწორედ ამით აიხსნება, რომ მენშევიზმმა, ნამდვილმა „მემარჯვენე" მენშევიზმმა ასე დიდხანს გასძლო ტფილისში. სულ სხვაა ბაქო, სადაც ბოლშევიკების მკვეთრი კლასობრივი პოზიცია ცოცხალ გამოხმაურებას ჰპოვებს მუშათა შორის.

ის, რაც ბაქოში „თავისთავად ცხადია", ტფილისში ცხადი ხდება მხოლოდ ხანგრძლივი დისკუსიების შედეგად,—და დიდი სიძნელით ინელებენ ბოლშევიკების შეურიგებელ სიტყვებს.

სწორედ ამით აიხსნება ტფილისის ბოლშევიკების „განსაკუთრებული მიდრეკილება" დისკუსიებისადმი და პირიქით, მენშევიკების სურვილი, რამდენადაც შეიძლება „თავი დააღწიონ" დისკუსიებს. მაგრამ ნათქვამიდან მხოლოდ ის გამომდინარეობს, რომ რევოლუციური სოციალ-დემოკრატების მუშაობა ტფილისის პროლეტარიატის სოციალისტური განათლებისათვის ძალიან ხშირად და აუცილებლად მიიღებს მენშევიზმთან იდეური ბრძოლის ფორმას".

(გაზ. „სოციალ-დემოკრატის" დამატება-სადისკუსიო ფურცელი № 2, 1910 წ. 24 ივნისი).

ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით, ამიერ-კავკასიისა და საქართველოს ბოლშევიკები მთელი თავისი ისტორიის მანძილზე გააფთრებულ ბრძოლას ეწეოდნენ მენშევიზმთან, როგორც მუშათა მოძრაობაში ბოლშევიზმის მთავარ მტერთან. ამხ. სტალინი ამიერკავკასიის ბოლშევიკთა ისტორიის ყველა ეტაპზე ლენინურად აცამტვერებდა და ანადგურებდა „ლეგალურ მარქსისტებს", ეკონომისტებსა და მენშევიკ-ლიკვიდატორებს. შავბნელი რეაქციის ეპოქაში, ისევე როგორც რევოლუციური აღმავლობის წლებში, ორ ფრონტზე გაჩაღებულ უსასტიკეს ბრძოლაში, მენშევიკებისა და ესერების წინააღმდეგ, იგი რაზმავდა და აკავშირებდა ბოლშევიკურ პარტიულ ორგანიზაციებს.

ბაქოში თავისი მუშაობის დროს, რეაქციის პერიოდში, ამხ. სტალინმა ბაქო ბოლშევიზმის ციხე-სიმაგრედ აქცია.

პარტიული ორგანიზაცია, რომელსაც ამხ. სტალინი ხელმძღვანელობდა, „შეუწყვეტლივ არსებობდა კონტრრევოლუციის დროს" *) და მიუხედავად რეპრესიებისა, რეაქციამ ვერ მოახერხა გამანადგურებელი ლახვარი ჩაეცა მისთვის. ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით ბაქოს ორგანიზაცია „მუშათა მოძრაობის ყველა გამოვლინებაში უაღრესად აქტიურ მონაწილეობას იღებდა, იგი ბაქოში მასობრივი პარტია იყო ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით" **).

ლიკვიდატორებთან, ტროცკისტებთან და ბოლშევიზმის მტრულ სხვა ჯგუფებსა და მიმდინარეობებთან ბრძოლაში ჩაატარეს ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკებმა უდიდესი მუშაობა ბოლშევიკთა სრულიად-რუსეთის პრაღის კონფერენციის მოსაწვევად.

როგორც ცნობილია, ბოლშევიზმის ისტორიაში ბოლშევიკთა პრაღის კონფერენცია წარმოადგენს შეტრიალების პუნქტს, ვინაიდან მან გააფორმა მენშევიკებთან გათიშვა, განდევნა პარტიიდან ლიკვიდატორ-მენშევიკები და საბაბი მისცა ბოლშევიკური პარტიის არსებობას.

ბაქოს და ტფილისის ბოლშევიკურმა ორგანიზაციებმა ამ კონფერენციის მოწვევის მომზადებაში დიდი როლი ითამაშეს.

ლენინი სწერდა: რუსეთის საორგანიზაციო კომისია, რომლის სათავეში ამხ. ორჯონიკიძე იდგა და რომელმაც პრაღის კონფერენციის მოწვევა უზრუნველჰყო, „კიევის, ეკატერინოსლავის, ტფილისის, ბაქოს და ეკატერინბურგის ორგანიზაციების საქმე" იყოო. (იხ. ლენინი, ტომი XV, გვ. 429. ხაზი ჩვენია. ლ. ბ.)

ამხ. სტალინი 1911 წელს ჩამოდიოდა ბაქოსა და ტფილისში, რათა მოეწყო ბრძოლა ბოლშევიკთა პრაღის კონფერენციის მოსაწვევად.

პრაღის კონფერენციის შემდეგ ამხ. სტალინი კვლავ ჩამოდის ამიერ-კავკასიაში (ბაქოსა და ტფილისში), აწყობს ბრძოლას პრაღის კონფერენციის გადაწყვეტილებათა რეალიზაციისათვის და წარმართავს ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკთა ბრძოლას მენშევიკ - ლიკვიდატორების წინააღმდეგ. ტფილისის ბოლშევიკურმა ორგანიზაციამ (ანუ „ტფილისის ბოლშევიკურმა ჯგუფმა", როგორც მაშინ უწოდებდნენ) 1912 წლის მარტში მოისმინა მოხსენება პრაღის კონფერენციის მუშაობაზე და მოიწონა მისი გადაწყვეტილებანი.

ტფილისის ბოლშევიკური ჯგუფის რეზოლუციაში ნათქვამი იყო:

„აღიარებს რა,

1) რომ ჩვენს ქვეყანაში ამ უკანასკნელ წლებში პარტიულ ორგანიზაციათა დაშლისა და დეზორგანიზებულობის დროს შემდგარმა კონფერენციამ, რამდენადაც შესაძლებელი იყო, შემოიკრიბა ყველა მოქმედუნარიანი პარტიული უჯრედი და ამით საფუძველი ჩაუყარა ყველა პარტიული ორგანიზაციის გაერთიანებასა და დარაზმვას;

2) რომ რუსეთის ცენტრის (ც. კ.) შექმნით კონფერენცია დაადგა პარტიის გაერთიანების სწორ გზას, ვინაიდან ასეთი პრაქტიკული ხელმძღვანელი ცენტრის უქონლობა დამღუპველ გავლენას ახდენდა ს.-დ. მუშაობაზე.

3) რომ კონფერენციის მიერ მიღებული ყველა გადაწყვეტილება, როგორც ს.-დ. პროლეტარიატის პოლიტიკური ხაზის მხრივ, ისე ორგანიზაციული მშენებლობის მხრივ, სავსებით სწორად სახავს პროლეტარიატის სამოქმედო ხაზს, —

რსდმპ ტფილისის ჯგუფი სავსებით უერთდება მათ და დახმარებას გაუწევს ცენტრალურ კომიტეტს მის შემოქმედებით მუშაობაში".

(„სოციალ-დემოკრატი", № 26, 1912 წ. 8 მაისი (25 აპრილი), გვ. 9).

1912 წლის აპრილში ტფილისის ბოლშევიკური ორგანიზაცია გამოვიდა რსდმპ ამიერ - კავკასიის სოლქო კომიტეტის წინააღმდეგ, რომელსაც მენშევიკ - ლიკვიდატორები ხელმძღვანელობდნენ; ამიერ - კავკასიის კონფერენცია, რომელსაც იწვევდა სოლქო კომიტეტი თავისი ინიციატივით, ლიკვიდატორულად გამოაცხადა და მოუწოდა ს.-დ. ორგანიზაციებს — ბოიკოტით შეხვედროდნენ მას. როგორც ცნობილია, მენშევიკთა ამიერ - კავკასიის საოლქო კომიტეტი მიზნად ისახავდა პრაღის ბოლშევიკური კონფერენციის გადაწყვეტილებათა ჩაშლას.

ბოლშევიკური ჯგუფის რეზოლუციაში (1913 წ. აპრილი) ნათქვამი იყო:

„...იანვრის *) თათბირის მიერ მოწვეული კონფერენცია ჩვენ ლიკვიდატორულად და დამფუძნებლად მიგვაჩნია, ვინაიდან მასში მონაწილეობის მისაღებად მიწვეული არიან აგრეთვე საინიციატივო ჯგუფები, რომლებიც ლეგალურად მუშაობენ და თვითნებურად აცხადებენ თავის სოციალ - დემოკრატობას. ეს აშკარად ეწინააღმდეგება იმ პრინციპებს, რომლეთა საფუძველზედაც ხდებოდა ყველა წინა საერთო - პარტიული ყრილობისა და კონფერენციის მოწვევა. ამ კონფერენციის მოწვევისათვის მუშაობას დეზორგანიზაცია შეაქვს პარტიაში, რომელიც ისეც არის შეუდგა დარაზმვას ცენტრალური კომიტეტის ირგვლივ, ამიტომ ჩვენ გადაჭრით უარს ვაცხადებთ ამ კონფერენციაში მონაწილეობაზე და მოვუწოდებთ ყველა ს.-დ. ორგანიზაციას ბოიკოტი გამოუცხადონ მას".

(საქ. ც. არქ., ფ. № 7, საქმე № 2467, 1913 წ. ფურც. 48—49, „სტალინის და სხვათა საქმე")

ამიერ - კავკასიისა და საქართველოს ბოლშევიკთა რიგებში 1912 და 1913 წლებში ერთგვარი გავრცელება ჰპოვა მენშევიკ - ლიკვიდატორებისადმი შემარიგებლობამ და მენშევიკებთან გაერთიანების და თანამშრომლობის ოპორტუნისტულმა პრაქტიკამ.

პრაღის კონფერენციის შემდეგ, რომელმაც პარტიიდან განდევნა ლიკვიდატორები და სამუდამოდ ბოლო მოუღო მენშევიკებთან ფორმალურ გაერთიანების ყოველგვარ ნაშთს, ამიერ - კავკასიის ზოგიერთმა ბოლშევიკმა დაარღვია ეს ხაზი და მენშევიკ - ლიკვიდატორებთან თანამშრომლობის გზას დაადგა.

ასე, მაგალითად, 1912-13 წლ. ქუთაისში ამხ-ნი შალვა ელიავა, თენგიზ ჟღენტი, მ. ოკუჯავა, გ. ქუქაიძე მენშევიკებთან ერთად მუშაობდნენ, მენშევიკებთან საერთო ორგანიზაციაში შედიოდნენ, მენშევიკურ გაზეთ „მერცხალში" თანამშრომლობდნენ.

აი რას მოგვითხრობს ამაზე თენგიზ ჟღენტი:

„1912 წლის დამლევს ქუთაისში გამოიცა ლეგალური გაზეთი „მერცხალი" (მენშევიკების ორგანო. ლ. ბ.). შედგენილ იქნა ქუთაისის კომიტეტი და კავკასიის საოლქო კომიტეტმა განაგრძო არსებობა. ქუთაისში იმ დროს ცალკე ბოლშევიკური ორგანიზაცია არ არსებობდა და აქ თავმოყრილი ბოლშევიკები შედიოდენ საერთო კომიტეტში.

ვინ იყვნენ ამ დროს ქუთაისში პარტმუშაკებიდან? გაზეთ „მერცხალში" მუშაობდენ სხვადასხვა დროს: მენშევიკებიდან — დ. შარაშიძე ნოე რამიშვილი, ნოე ხომერიკი, მ. არსენიძე, ილია ბახტაძე, გ. ურატაძე, ვ. ბაქრაძე, ილარიონ რუხაძე და სხვები. ბოლშევიკებიდან: რაჟდენ კალაძე, შ. ელიავა, ვარლამ ხუროძე (მალაქიაშვილი), ამ სტრიქონების ავტორი და სხვები.

გაზეთს გარეთ — მენშევიკებიდან: გ. გიორგაძე, სამსონ კილაძე, ევგენი გეგეჭკორი, კავკასიის საოლქო კომიტეტის წევრი მუშა მელიტონ ბერიშვილი, ა. გაბრიჩიძე (პლებეიშვილი), ნოქარი გიორგი სვანიძე, ნოქარი გიორგი მგელაძე და სხვები. ბოლშევიკებიდან: ბ. ბიბინეიშვილი, გ. ქუქაიძე, მ. ოკუჯავა და სხვები".

(თენგიზ ჟღენტის წერილი „ზოგიერთი ეპიზოდები პარტიულ მუშაობიდან 1905 წლის შემდეგ", ჟურნალი „რევოლუციის მატიანე" № 2 (19), 1928 წ. გვ. 132—133).

ზოგიერთი ამხანაგი (თ. ჟღენტი, ბიბინეიშვილი და სხვ.) თავიანთ სტატიებსა და მოგონებებში დუმილით გვერდს უვლიან ამიერ - კავკასიის ბოლშევიკთა უდიდესი ისტორიული მნიშვნელობის ბრძოლას ლიკვიდატორ - მენშევიკების წინააღმდეგ, ამიერ - კავკასიის ბოლშევიკებისა და, უწინარეს ყოვლისა, ბაქოს და ტფილისის ორგანიზაციების ბრძოლას ამხ. სტალინის, ორჯონიკიძის და სპანდარიანის ხელმძღვანელობით, პრაღის კონფერენციის მომზადებისა და მის გადაწყვეტილებათა რეალიზაციისათვის. ისინი ლიკვიდატორ - მენშევიკთა საბოლოო განადგურებისათვის ბრძოლის ადგილს აჭერინებენ შემარიგებელ - ბოლშევიკთა მცირე ჯგუფის (რომელშიაც თვითონ ისინი შედიოდნენ) ზავსა და ერთიან ფრონტს მენშევიკებთან.

მაგალითად, ამხ. თ. ჟღენტი სწერს:

„მაშინდელმა საერთაშორისო და შინაურმა მდგომარეობამ თითქმის შეანელა შინაპარტიული ბრძოლის მწვავე მხარეები, მეტადრე საქართველოში. ორივე ფრაქცია ეყრდნობოდა თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ საბრძოლველად ყველა ლეგალურ საშუალებებს: გაზეთს, სახელმწიფო დუმას, ქალაქის საბჭოებს, მუშათა კლუბებს, ლიტერატურულ საღამოებს. ესე იგი, არალეგალური ორგანიზაციები სავსებით იყენებდნენ ლეგალურ საშუალებებს... თვითმპყრობელობასთან ბრძოლაში და პარტიულ მუშაობაში იმ დროს საქართველოში „საერთო ფრონტის" მსგავსი რაღაც არსებობდა".

(იხ. თ. ჟღენტის წერილი „ზოგიერთი ეპიზოდები პარტიულ მუშაობიდან 1905 წლის შემდეგ", ჟურ. „რევოლუციის მატიანე" № 2 19), 1928 წ. გვ. 132).

განა ცხადი არ არის, რომ ამხ. ჟღენტი, მეტი რომ არა ვთქვათ, ცილს სწამებს საქართველოს ბოლშევიკებს.

სერიოზული შეცდომები დაუშვა 1913 წელს ამხ. ფ. მახარაძემაც, რომელიც მაშინ ჟურნალ „ჩვენს წყაროს" ხელმძღვანელობდა (ჟურნალი გამოდიოდა ქალაქ ბაქოში).

მახარაძემდის ამ ჟურნალის რედაქტორი ნოე ჟორდანია იყო.

თავის სტატიებში ნ. ჟორდანია აყენებდა და ჰქადაგებდა მენშევიზმთან ბოლშევიზმის სინთეზის საჭიროებას მენშევიზმის პრინციპულ საფუძვლებზე, ე. ი. არსებითად აყენებდა ბოლშევიზმის ლიკვიდაციის ლოზუნგს.

აი რას სწერდა იგი მაშინ:

„ეჭვს გარეშეა მხოლოდ ის, რომ ეს ორი მიმდინარეობა ორი ფრთაა ერთი და იგივე მოძრაობის, ორი მხარეა ერთი და იგივე მოვლენის; ორივე, ერთი მეორის დამატება, ერთი მეორის გაგრძელებაა. ე. ი. ორივე კანონიერი შვილია ერთი და იგივე მშობლის".

(იხ. ჟურ. „წყარო" № 9, გვ. 2, 1913 წ.)

ნ. ჟორდანიას მუშათა კლასის პარტიის ნიმუშად გამოჰყავდა დასავლეთის სოციალ - დემოკრატიული ორგანიზაციები:

„ჩვენ ვხედავთ დასავლეთ ევროპაში მუშათა პარტიას ღრმა განხეთქილებით და მრავალ ნაირი მიმდინარეობით. არიან ისეთებიც, რომლებიც ერთიანათ უარყოფენ მარქსიზმის ძირითად დებულებებს. მიუხედავად ამისა ისინი ერთ პარტიაშია, ერთად მიდიან და იბრძვიან. ჩვენში კი თავიდანვე, როცა განხეთქილება ჯერ კიდევ ზერელე იყო, რასკოლი და განაწილება მიზნად გადაიქცა".

(ჟურ. „წყარო" № 9, გვ. 3, 1913 წ.)

ჟორდანია თავხედურად და ცინიკურად გამოდიოდა მარქსის წინააღმდეგ.

იგი სწერდა:

„როცა მარქსმა მოინდომა ლონდონიდან გერმანიაში პარტიულ საქმეების თავისებურად მოწყობა და თავის მოწაფეთ ლიბკნეხტს და ბებელს მოსწერა — ნუ შეუერთდებით ლასალიანელთაო, ეს წერილი მოწაფეებმა დამალეს, შეერთება მოახდინეს და მარქსს მისწერეს — ჩვენ ადგილობრივ უკეთ ვხედავთ ერთობის საჭიროებას. და თუ განიერი მოაზრე, ადგილობრივ საქმეებს დაშორებული, შეცდება, რა უნდა ითქვას სხვებზე, რომელნიც შორიდან დირექტივებს გზავნიან და რომის პაპსავით უცდომელობის მანტიაში ეხვევიან".

(ჟურ. „წყარო" № 9, გვ. 3, 1913 წ.).

მე-12 ნომრიდან ჟურნალ „წყაროს" რედაქტორი ხდება ამხ. ფ. მახარაძე.

ამხ. ფ. მახარაძემ, იმის ნაცვლად, რომ ამოეძირკვა ჟურნალში მენშევიკური სული და დაუნდობელი ბრძოლა გაეჩაღებინა ჟორდანიას წინააღმდეგ, საშუალება მისცა მას ეთანამშრომლა ჟურნალში და განეგრძო თავისი მენშევიკურ შეხედულებათა პროპაგანდა.

ნ. ჟორდანია ჟურნალ „ჩვენი წყაროს" ფურცლებზე, რომლის რედაქტორი ფ. მახარაძე იყო, მოთავსებულ მთელ რიგ სტატიებში (სტატია „შინაური გაუგებრობა" და სხვ.) იცავს და ჰქადაგებს იმის თეზისს, რომ რუსულ მენშევიზმს სწორი იდეოლოგია და ტაქტიკა აქვს, ხოლო ბოლშევიზმს — მხოლოდ მტკიცე ორგანიზაცია, რომ რუსეთში ბოლშევიზმი და მენშევიზმი ავსებენ ერთმანეთს, რომ ამიერ-კავკასიის მენშევიზმმა, რომელსაც რუსული მენშევიზმისაგან განსხვავებით მოეპოვება ორივე ღირსება — იდეურ - ტაქტიკური და ორგანიზაციული ღირსებანი, —მოახდინა ბოლშევიზმის ლიკვიდაცია:

„...ჩვენში მოხდა სინთეზი ბოლშევიზმ - მენშევიზმის ერთ და იმავე ჯგუფში და მით ბოლშევიზმი მოისპო".

(სტატია „შინაური გაუგებრობა", ჟურ. „ჩვენი წყარო" № 5 — 15 გვ. 3, 1913 წ.).

ამხ. ფ. მახარაძემ არამც თუ წინააღმდეგობა არ გაუწია თავის ჟურნალში ნ. ჟორდანიას მენშევიკურ-ლიკვიდატორულ შეხედულებებს (ალბათ მენშევიკებთან ზავისა და თანამშრომლობის ინტერესებისათვის), არამედ თავის სტატიებშიც თვითონ დაუშვა მთელი რიგი უხეში ოპორტუნისტული შეცდომები:

სტატიაში „შინაური უთანხმოება" ამხ. ფ. მახარაძე შემდეგს სწერდა:

„რუსეთის სოც-დემოკრატიამ ვერ შესძლო მტკიცე და შეურყეველი დისციპლინის შექმნა. და აი, სწორედ ამაში უნდა ვეძიოთ ჩვენ სოც-დემოკრატიაში არსებული განხეთქილების მთავარი მიზეზი... დისციპლინა რომ მტკიცედ ყოფილიყო ჩვენში დამყარებული, მაშინ განა შეიძლებოდა პარტიაში „ბოლშევიკების" და „მენშევიკების" გაჩენა და ამის კვალობაზე მისი ორ ნაწილად დაყოფა?.. ჩვენ ღრმათ დარწმუნებული ვართ იმაში, რომ რუსეთის სოც.-დემ. შეთვისებული ქონებოდა მაგარი და მტკიცე პარტიული დისციპლინა, ასეთი უაზრო დაყოფა, როგორიც იყო მაშინ ბოლშევიზმი და მენშევიზმი, ყოვლად შეუძლებელი იქნებოდა. სოც.-დემოკრატია ორგანიზაციულად იქნებოდა ერთი მთლიანი პარტია, ეს სრულებით არ დაუშლიდა იმას, რომ პარტიაში ყოფილიყო განსხვავება და თუნდ უთანხმოებაც, როგორც ტაქტიკურ, ისე საორგანიზაციო კითხვების გარშემო. მაგალითისათვის შეგვიძლია დავასახელოთ აქ გერმანიის სოც.-დემ. პარტია, რომელიც ორგანიზაციულად წარმოადგენს ერთ მთელს, თუმც შიგადაშიგ ადგილი აქვს სხვადასხვა გვარ უთანხმოებას...

მასსის ინტერესები ყოველგან ერთნაირია, უთანხმოება შეიძლება აქ დროებითი იყოს, რაც მხოლოდ შეუგნებლობიდან გამომდინარეობს. მართალია, ზოგიერთ შემთხვევაში ეს უთანხმოება ჩაზერილია მაღლიდან ვიწრო ფრაქციონულ შეხედულებათა დაცვის მოსაზრებით, მაგრამ

გაგრძელება იხ. მე-4 გვ.

*) მხედველობაში ჰყავს ნ. ჟორდანია, რომლის სტატიებსაც ამხ. სტალინი აკრიტიკებს თავის „წერილებში კავკასიიდან". ლ. ბ.

*) ს. ორჯონიკიძე. „ანგარიში რუსეთის საერთო პარტიული კონფერენციის მომწვევი საორგანიზაციო კომისიის სხდომების შესახებ", „სოციალ-დემოკრატი", № 25, 8-21 დეკ. 1911 წ.

**) ს. ორჯონიკიძე. „ანგარიში რუსეთის საერთო პარტიული კონფერენციის მომწვევი საორგანიზაციო კომისიის სხდომების შესახებ", „სოციალ-დემოკრატი", № 25, 8-21 დეკ. 1911 წ.

*) „ნაციონალების" თათბირი 1912 წ. იანვარში, რომელმაც ლიკვიდატორთა აგვისტოს კონფერენცია მოამზადა.

ლ. ბერია.

ა.-კ. ბოლშევიკური ორგანიზაციების ისტორიის საკითხისათვის

მოხსენება ტფილისის პარტიული აქტივის კრებაზე 21-22 ივლისს

გაგრძელება

მას ნიადაგი არა აქვს. მუშათა სოც.-დემ. პარტია შეიძლება იყოს მხოლოდ ერთი, ან შეიძლება იგი სრულებით არ იყოს. შეუძლებელია წარმოვიდგინოთ, როგორც ბოლშევიკური ისე, მენშევიკური სოც.-დემ. მუშათა პარტია. ეს პირდაპირ სისულელე იქნებოდა" (დარბაზში მოძრაობაა).

(სტატია „შინაური უთანხმოება", ნაწ. 2, ჟურ. „ჩვენი წყარო" № 7—17 გვ. 5—6, 1913 წ. „ძველი დასელის" ხელისმოწერით).

ნუთუ საჭიროა იმის მტკიცება, რომ პარტიის ასეთი გაგება აშკარად ეწინააღმდეგება ლენინ-სტალინის მოძღვრებას პროლეტარული პარტიის შესახებ, რომ მახარაძე იბრძოდა რა ბოლშევიკების მენშევიკებთან გაერთიანებისათვის, აანგრძობდა კაუცკი-ტროცკის საქმეს, რომლებიც ბოლშევიკებისა და მენშევიკების შერიგების დროშით ბოლშევიზმის განადგურებას ცდილობდნენ.

ლენინის მსოფლიო-ისტორიული მნიშვნელობის ბრძოლას ბოლშევიკური პარტიის შექმნისა, განვითარებისა და განმტკიცებისათვის ამხ. ფ. მახარაძე აცხადებდა სრულიად ზედმეტ საქმედ, რომელსაც ზიანი მოჰქონდა მუშათა რევოლუციური მოძრაობისთვის, და თვით ბოლშევიკური პარტიის არსებობას „პირდაპირ სისულელედ" სთვლიდა.

ამხ. ფ. მახარაძე, რომელსაც არ ესმოდა მენშევიზმთან კავშირის გაწყვეტისა და ნამდვილი პროლეტარული ბოლშევიკური პარტიის შექმნის უდიდესი ამოცანა, თავისი პირდაპირი მფარველობის ქვეშ იყვანდა ლიკვიდატორებს.

იმავე სტატიაში ამხ. ფ. მახარაძე სწერდა:

„აქ უნდა შევნიშნოთ, რომ კავკასიაში ლიკვიდატორობა და ლიკვიდატორული მიდრეკილებანი ყოველთვის სუსტი იყო, და ამ საკითხების გარშემო არ ამტყდარა გამწვავებული ბრძოლა, როგორც ეს რუსეთის ცენტრში მოხდა...

...ლიკვიდატორები ძლიერი იყვნენ უწინარეს ყოვლისა პეტერბურგში, ვინაიდან იმათი მთავარი ძალები სწორედ იქ იყვნენ თავმოყრილი.

...ეს კამპანია ხდებოდა თითქმის განსაკუთრებით პეტერბურგში. ამიტომ ადგილობრივ მუშებს უმეტეს შემთხვევაში არც კი ესმით ის გაცხარებული ბრძოლა ლიკვიდატორების წინააღმდეგ, რომელსაც თვით ეწეოდა ჯერ „ზვეზდა" და შემდეგ „პრავდა".

.... როგორც ვიცით, ლიკვიდატორების ზღუდეს შეადგენდა ლიტერატორების ერთი ჯგუფი, რომელშიაც შედიოდენ და ახლაც შედიან: პოტრესოვი, მარტოვი, დანი, ლევიცკი, მაევსკი, ეჟოვი და სხვ. ვინაიდან ყველა ესენი წინეთ მენშევიკების ლიდერები იყვნენ, აქედან წარმოსდგა ის გაუგებრობა, რომ ყველა მენშევიკი იმავე დროს ლიკვიდატორიც უნდა ყოფილიყო. სხვათა შორის, ამით აიხსნება ისიც, რომ თითქმის კავკასიის ყველა ორგანიზაციები ლიკვიდატორულათ მონათლეს, რაც თავის თავათ აბსურდია. ასე ესმოდათ ლიკვიდატორობა ჩვენში და ალბათ ახლაც აგრე აქვთ წარმოდგენილი. მაგრამ საქმე ასე როდი ყოფილა".

(სტატია „შინაური უთანხმოება", ნაწ. 3, ჟურ. „ჩვენი წყარო" № 8—18, გვ. 7).

ამგვარად ამხ. მახარაძე 1913 წელს შემარიგებელი იყო, იგი ამიერ-კავკასიის ლიკვიდატორ-მენშევიკებს და ნ. ჟორდანიას იფარავდა ბოლშევიკების წინააღმდეგ. ამხ. ფ. მახარაძე ლიკვიდატორების ბრძოლას პარტიის წინააღმდეგ ხედავდა პეტერბურგში, მაგრამ იგი ვერ ხედავდა, მას არ ესმოდა და ვერ აფასებდა ლიკვიდატორების ბრძოლას, ნოე ჟორდანიას ბრძოლას ბოლშევიზმის წინააღმდეგ ამიერ-კავკასიის ორგანიზაციებში, ამას იგი შემარიგებლად ეკიდებოდა და ჰფარავდა.

ამხ. სტალინმა თავის სტატიაში „წერილი კავკასიიდან" ჯერ კიდევ 1909 წელს გამოამჟღავნა ჟორდანიას და ამიერ-კავკასიის მენშევიკთა ლიკვიდატორობა. ჟორდანიას ლიკვიდატორობის შეფასებას იძლეოდა ამხ. ლენინიც.

1913 წელს ლენინი ოლმინსკის სწერდა:

„...გაქნილი დიპლომატი ანი *)... ძალიან ოსტატურ **) თამაშს ეწევა. თქვენ არ იცნობთ ანს. მე მისი დიპლომატია წლობით მაქვს შესწავლილი და ვიცი, თუ როგორ „ტუჟებს" ამით მთელ კავკასიას!!.. ანს სურს მოგვაჩვენოს თავი, რომ იგი „ლუჩის" წინააღმდეგია ***) და ამით იხსნას „ლუჩი"-! ეს ნათელია ყველა იმათთვის, ვინც კარგად იცნობს პარტიის ისტორიას, განსაკუთრებით 1910 წლის იანვრის და 1912 წლის აგვისტოს განმავლობაში!! ანმა დატუქსა დანი წვრილმანებისათვის, და მთავარი კი დაუთმო დანს — ლეგალური პარტიისათვის ****) ბრძოლის ლოზუნგი; ამით მას სურდა დაენახვებინა „თავისიანებისათვის", შეხედეთ, ჩვენც ლიკვიდატორების წინააღმდეგი ვართო. იმაზე უფრო დამღუპველი შეცდომა არ არის რა, რომ დანის ამ ანკესზე წამოეგო. თქვენ არ იცით (და ეს გასაგებიცაა), „ლუჩთან" ტროცკის, ანის, ბუნდის, ბრაუნის და სხვ. დამოკიდებულების სარჩული, — მე კი ვიცი. ისე ვერაფრით ვერ დაეხმარები ლიკვიდატორებს, როგორც იმით, რომ ანი ანტილიკვიდატო-

*) ან —ნოე ჟორდანიას ფსევდონიმია. ლ. ბ.

**) დაყოფა ყველგან ლენინისაა. ლ. ბ.

***) „ლუჩი" — ლიკვიდატორების გაზეთი იყო. ლ. ბ.

****) აქაც და შემდეგაც ხაზგასმა ჩემია. ლ. ბ.

რად აღიარო. ეს ფაქტია. ხოლო ანი — მათი ერთადერთი „სერიოზული" დასაყრდენია. ესეც ფაქტია...

P. S. ამბობენ, პიტერში დაჟინებით დადის ხმა, თუ ანი (ჩხენკელთან ერთად) როგორ „ართმევდა" დანს „ლუჩს". და არ წაურთმევია კი. მე ვფიქრობ: ართმევდა მოსიყვარულად და ვითომც კომპრომისით დაამთავრა ნამდვილად კი დანს დაემხრო... დანი — ეს არის მოწინააღმდეგის ცეცხლდაფარული ბატარეა: ანიც — იმავე მოწინააღმდეგის ბატარეა. მაგრამ ოსტატურად დაფარული"

(იხ. ლენინი, ტ. XVI, გვ. 438).

ამხ. ფილიპე მახარაძის მტკიცებას კავკასიის მენშევიკთა ანტილიკვიდატორობის შესახებ შეიძლება ჰქონდეს მხოლოდ ერთი აზრი. ამხ. მახარაძე ცდილობს გაამართლოს თავისი თანამშრომლობა ჟორდანიასთან. მას არ ესმოდა, რომ „ისე ვერაფრით ვერ დაეხმარო ლიკვიდატორებს, როგორც იმით, რომ ანი ანტილიკვიდატორად აღიარო" (ლენინი).

ბოლშევიკთა შემთანხმებლის პატარა ჯგუფის შემარიგებლობა მენშევიზმის 1913 წელს გადაიქცა მათ სრულ ორგანიზაციულ გაერთიანებად და თანამშრომლობად მენშევიკ-ლიკვიდატორებთან.

წინააღმდეგ ლენინ-სტალინის ხაზისა, მთელმა რიგმა ბოლშევიკ-შემარიგებლებმა: შალვა ელიავამ, [illegible] თენგიზ ჟღენტმა, ბარონ ბიბინეიშვილმა და სხვებმა მონაწილეობა მიიღეს მენშევიკ — ლიკვიდატორთა ამიერ-კავკასიის საოლქო კონფერენციაში 1913 წლის შემოდგომაზე.

საოლქო კომიტეტში, რომელიც ამ კონფერენციამ აირჩია, ლიკვიდატორებთან ერთად შევიდნენ ამხ. ფ. მახარაძე და შალვა ელიავა.

აი, რას მოგვითხრობს ამ ფაქტზე თენგიზ ჟღენტი:

„ეს კონფერენცია ქუთაისში შესდგა... ნოე ჟორდანია ამ კონფერენციას ვერ დაესწრო, ის ბაქოში შერჩა, რის გამო პირველი კითხვა—ნაციონალური, დღის წესრიგიდან მოხსნილ იქნა. ამ კითხვაზე ჟორდანია იყო მომხსენებელი. გაირჩა და გამოტანილი იქნა რეზოლუციები აგრარული საკითხის შესახებ. კოოპერაციის შესახებ მომხსენებელი შალვა ელიავა იყო. არჩეულ იქნა საოლქო კომიტეტი, რომელშიაც გაყვანილი იქნა ფილიპე მახარაძე. ამ კონფერენციაზე იყვნენ ნოე რამიშვილი, ნოე ხომერიკი, შალვა ელიავა, ევგენი გეგეჭკორი, ბარონ ბიბინეიშვილი, სევა ცხაკაიშვილი და ამ სტრიქონების ავტორი."

(იხ. თენგიზ ჟღენტის სტატია „ზოგიერთი ეპიზოდები პარტიულ მუშაობიდან 1905 წლის შემდეგ", ჟურ. „რევოლუციის მატიანე", 1928 წ. № 2 (19), გვ. 136—137).

ამ კონფერენციის რეზოლუციებსა და ცნობაში ერთი სიტყვაც არ არის ნათქვამი ლიკვიდატორების წინააღმდეგ ბრძოლაზე. ნახსენებიც კი არ არის ბოლშევიკთა სრულიადრუსეთის პრაღის კონფერენცია და რ. ს.-დ. მ. პ-ის ახალი ცენტრალური კომიტეტი. პირიქით, კონფერენციის ცნობაში ჩვენ ვხვდებით მოწოდებას — შემოკრებილიყვნენ მენშევიკურ-ლიკვიდატორული საოლქო კომიტეტის გარშემო.

„საოლქო კომიტეტი მოუწოდებს პარტიის ყველა წევრს — შემოკრბნენ მის და ადგილობრივი ხელმძღვანელი კოლეგიების გარშემო, მათი ხელმძღვანელობით იმუშაონ ს.-დ. ორგანიზაციების განსამტკიცებლად და მათი გავლენის გასაძლიერებლად მუშათა და გლეხთა ფართო წრეში".

(იხ. „ცნობა" და რეზოლუციები. ამონაწერი ტფილისის ჟანდარმთა სამმართველოს ოქმიდან. საქართველოს ცენტრარქივი, ფ. № 7, ს. № 2742, 1914 წ. გვ. 21—25).

კონფერენციის გადაწყვეტილებაში IV სახელმწიფო სათათბიროს შესახებ სოციალ - დემოკრატიული ფრაქცია, ან, უფრო სწორად რომ ვთქვათ, მენშევიკური ფრაქცია [illegible]

„კონფერენცია აღიარებს, რომ IV სახელმწიფო სათათბიროს ს.-დ. ფრაქცია [illegible]

კონფერენცია აღნიშნავს [illegible]

კონფერენციას იმედი აქვს, რომ [illegible]

(იხ. „ცნობა" და რეზოლუციები. განყოფილება „სახელმწიფო სათათბიროს შესახებ").

კონფერენციის გადაწყვეტილებებში გლეხთა საკითხზე ჩვენ ვხედავთ მხოლოდ მოწოდებას, სახელმწიფო სათათბიროს აპელაციით მივმართოთო.

„...კონფერენცია ადგენს. წინადადება მიეცეთ ს.-დ. ორგანიზაციებს ყოველგვარი ღონისძიება იხმარონ გლეხთა კანონიერი ინტერესების დასაცავად. ადგილობრივ ხელისუფალთა ყველა უკანონო მოქმედება, კი მათ უნდა აცნობონ ს.-დ. ფრაქციას სათათბიროში სათანადო შეკითხვის შესატანად.

„...წინადადება მიეცეთ ადგილობრივ ორგანიზაციებს გააძლიერონ ორგანიზაციულ - პროპაგანდისტული საქმიანობა და ამ მიზნით გაავრცელონ ამ წრეში (წვრილ მიწათმფლობელთა შორის) სოციალ-დემოკრატიული ლიტერატურა, განუმარტონ საერთოდ ს.-დემოკრატიული გამოსვლების და კერძოდ სახელმწიფო სათათბიროს სოციალ - დემოკრატიული ფრაქციის გამოსვლების აზრი და მნიშვნელობა და ჩააბან ხსენებული წრის წარმომადგენლები კულტურულ - საგანმანათლებლო მუშაობაში სოფლად".

(იხ. „ცნობა" და რეზოლუციები. განყოფილება „გლეხთა შორის მუშაობის შესახებ").

ამხ. შ. ელიავას მოხსენების გამო კოოპერაციაზე მიღებული იქნა აგრეთვე მენშევიკური რეზოლუცია:

„კონფერენციას მუშათა მოძრაობის გამოცოცხლების ახლანდელი მომენტი განსაკუთრებით ხელსაყრელად მიაჩნია სამომხმარებლო კოოპერატივების შესაქმნელად, რომელნიც მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენენ მოხმარების საგანთა უფრო-და-უფრო მზარდ გაძვირებასთან ბრძოლის საქმეში. კონფერენცია ადგენს ფართო პროპაგანდა გასწიოს მათ დასანერგავად".

(იხ. „ცნობა" და რეზოლუციები. განყოფილება, „კოოპერატივების შესახებ").

ტიპიური მენშევიკური და ლიკვიდატორულია კონფერენციის გადაწყვეტილება პროფესიული კავშირების შესახებ:

„კონფერენციას აუცილებლად მიაჩნია მოეწყოს ადგილობრივ ყოველ საწარმოში, ყოველ პროფესიაში შეგნებული მუშების კომისიები პროფესიული ლიტერატურის გასავრცელებლად, წესდების პროექტის შესამუშავებლად და მისი განხილვისათვის წინასწარ კრებათა მოსაწვევად.

იმ შემთხვევაში, თუ უარი მიიღეთ 4 მაისის წესების თანახმად შემუშავებული კავშირის რეგისტრაციაზე, კონფერენცია წინადადებას იძლევა განსაჩივრებულ იქნას სენატში ასეთი უკანონო უარი"

(იხ. „ცნობა" და რეზოლუციები. განყოფილება „პროფესიული კავშირების შესახებ").

ასეთია მენშევიკ - ლიკვიდატორთა ამ კონფერენციის გადაწყვეტილებანი. დამახასიათებელია, რომ კონფერენციაზე არ მიუშვეს ბაქოს და ტფილისის ბოლშევიკურ ორგანიზაციათა, ე. ი. სწორედ იმ ორგანიზაციათა წარმომადგენლები, რომელიც ლიკვიდატორთა წინააღმდეგ გააფთრებულ ბრძოლას ეწეოდნენ.

ნაციონალურ საკითხზე კონფერენციამ დაადგინა: დაიწყოს პრესაში ნაციონალურ - კულტურულ ავტონომიაზე დისკუსია პარტიის პროგრამის მომხრეთა და ნაციონალურ - კულტურული ავტონომიის ლოზუნგის მომხრეთა შორის. და ეს მას შემდეგ, რაც რ. ს.-დ. მ. პ.-ის ც. კ.-ის კრაკოვის თათბირმა ჯერ კიდევ 1913 წლის იანვარში დაჰგმო ნაციონალ - კულტურული ავტონომიის ლოზუნგი.

პარტიის ცენტრალური ორგანო „სოციალ - დემოკრატში" ამიერ - კავკასიის მენშევიკთა ეს საოლქო კონფერენცია ამნაირად იყო დახასიათებული:

„საოლქო კონფერენციას დაესწრო 7 პუნქტის დელეგატი. ბაქო არ ყოფილა წარმოდგენილი. არც ტფილისის ბოლშევიკთა ჯგუფიდან დასწრებია ვინმე.

კონფერენციას დაესწრნენ წმინდა წყლის ლიკვიდატორები. მაგრამ მათ თავისი ფიზიონომია დამალეს.

ახლადარჩეულ საოლქო კომიტეტში გავიდა ერთი ბოლშევიკი და კიდევ ერთი პირი, რომელიც ძალიან მერყეობს კავკასიის მენშევიზმსა და ჩვენს პოზიციას შორის".

(„სოციალ - დემოკრატი", № 32, 1913 წ. 15-28 დეკემბერი, გვ. 9)

ამგვარად, 1912—1918 წლების პერიოდში ამიერ - კავკასიის ბოლშევიკები გააფთრებით ებრძოდნენ არა მარტო მენშევიკ - ლიკვიდატორებს, მენშევიკ - ტროცკისტებს, არამედ ბოლშევიკთა შორის მყოფ შემარიგებლებსაც, რომელნიც დაადგნენ მენშევიკებთან შეთანხმებლობისა და თანამშრომლობის გზას ტროცკის აგვისტოს ბლოკის ოპორტუნისტული პრინციპის მიხედვით (ამხ. ფ. მახარაძე მ. ოკუჯავა, შ. ელიავა, თ. ჟღენტი, ბ. ბიბინეიშვილი და სხვ.)

ამიერ - კავკასიის ბოლშევიკებს არანაკლები გააფთრებული ბრძოლის წარმოება მოუხდათ შემარიგებლებისა და ოპორტუნისტულ გამაერთიანებელ ტენდენციათა წინააღმდეგ 17 წლის პერიოდშიც. უკვე 1917 წლის თებერვლის რევოლუციის პერიოდში ბოლშევიკთა ტფილისის ჯგუფმა, ამხ. ფ. მახარაძის ინიციატივით, მხარი დაუჭირა მენშევიკებთან გაერთიანებას. ამხ. ფ. მახარაძე ჩვენი პარტიის თვით 1917 წლის აპრილის კონფერენციამდე იცავდა და ჰქადაგებდა მენშევიკებთან გაერთიანების აუცილებლობას. იგი ფიქრობდა, რომ ბოლშევიკები და მენშევიკები ერთიანი პროგრამის ნიადაგზე იდგნენ.

ამხ. მახარაძე ასე ასაბუთებდა გაერთიანების აუცილებლობას:

„მაგრამ ვიდრე ჩვენ ყველანი, ბოლშევიკებიც და მენშევიკებიც, ერთიანი პროგრამის ნიადაგზე ვდგევართ და ერთნაირად გვესმის ის დიდი დავალებანი, რომელთა შესრულებაც ისტორიამ მუშათა კლასს დააკისრა, ჩვენ არ უნდა გავთიშოთ ჩვენი ძალები, არამედ უნდა შევერთდეთ და შევქმნათ მძლავრი ორგანიზაცია.

თავისთავად ცხადია, რომ ერთიანი ორგანიზაციის დროსაც არათუ შესაძლებელია, არამედ ჯანსაღი განვითარების ინტერესებისათვის უნდა არსებობდეს კიდეც იდეური სხვადასხვაობა და უთანხმოებანი. პირიქით, ეს იდეური უთანხმოებანი განუწყვეტლივ უნდა აცხოველებდნენ პარტიის ცხოვრებას, წინ ეწეოდენ მას და არ გვაძლევდენ ერთ წერტილზე შეჩერების საშუალებას".

(იხ. ფ. მახარაძის სტატია გაზეთში „კავკაზსკი რაბოჩი" № 14, 1917 წ. 28 მარტი).

ლენინ-სტალინი, ბოლშევიკები პარტიის მთელი ისტორიის მანძილზე შეურიგებელ ბრძოლას აწარმოებდნენ არა მარტო ოპორტუნიზმის, არამედ მასთან ყოველგვარი შემარიგებლობის წინააღმდეგაც.

ლენინმა თავის ერთ-ერთ წერილში შემდეგნაირად განსაზღვრა შემარიგებლობის საფრთხე:

„შემარიგებლობა და გამაერთიანებლობა უაღრესად მავნებელია მუშათა პარტიისათვის რუსეთში. იგი არის არა მარტო იდიოტიზმი, არამედ პარტიის დაღუპვაც. ვინაიდან ნამდვილად „გაერთიანება" (ანუ შერიგება და სხვ.) ჩხეიძესთან და სკობელევთან (თავიდათავი ისინი არიან, ვინაიდან ისინი „ინტერნაციონალისტობას" ჩემულობენ) არის „ერთიანობა" ოკისტებთან, ხოლო მისი მეშვეობით პოტრესოვთან და კომპანიასთან, ე. ი. ნამდვილად არის ლაქიობა სოციალ-შოვინისტების წინაშე...

ჩვენ შეგვიძლია მხოლოდ იმათი იმედი ვიქონიოთ, ვინც შეიგნო ერთიანობის იდეის მთელი სიყალბე და ამ ხალხთან (ჩხეიძე და კომპანია) გათიშვის მთელი აუცილებლობა რუსეთში".

(იხ. ლენინის კრებული II, გვ. 278).

ამიტომ საქართველოს ბოლშევიკურ ორგანიზაციათა ისტორიის უაღრესად უხეში ფალსიფიკაციაა ზოგიერთი ამხანაგის (ამხ. ფ. მახარაძე, თ. ჟღენტი და სხვ.) ცდა—გამოაცხადონ შემარიგებლობა ბოლშევიზმის „კანონიერ მიმდინარეობად" და მენშევიკ-ლიკვიდატორთა და შემარიგებელთა წინააღმდეგ ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკების ბრძოლის ისტორიის ადგილი დააჭირინონ მენშევიკ-ლიკვიდატორებთან ოპორტუნისტებისა და შემარიგებლების ზავისა და თანამშრომლობის ისტორიას.

ამგვარად:

1) რეაქციის წლებში ამიერ-კავკასიის ბოლშევიკებმა, ამხ. სტალინის ხელმძღვანელობით, უკან დაიხიეს უდიდესი წესრიგით, უმცირესი ზიანით რევოლუციური მოძრაობისათვის და გააჩაღეს უდიდესი რევოლუციური მუშაობა არალეგალური პარტიული ორგანიზაციის მშენებლობისა და განმტკიცებისათვის, გმირული ბრძოლა თვითმპყრობელობაზე ძლევამოსილი იერიშის მომზადებისათვის, რევოლუციის გამარჯვებისათვის.

2) ბაქოს ბოლშევიკური ორგანიზაცია, რომელსაც უშუალოდ ხელმძღვანელობდა ამხ. სტალინი, რეაქციის მძიმე წლებში ლენინური პარტ ის ურყევი ციხე-სიმაგრე იყო. ამხ. სტალინის მიერ დანერგილმა სახელოვანმა ბოლშევიკურმა ტრადიციებმა ბაქოს პროლეტარიატი ჩააყენეს რევოლუციის გამარჯვებისათვის, პროლეტარიატის დიქტატურისათვის სოციალიზმის გამარჯვებისათვის მოწინავე მებრძოლთა რიგებში.

3) ამიერ - კავკასიის ბოლშევიკები, რომელთაც მესაჭედ ჰყავდათ ამხ. სტალინი, რევოლუციური მოძრაობის ყველა ეტაპზე შეურიგებელ ბრძოლას ეწეოდნენ მუშათა კლასის ყველა მტრის წინააღმდეგ და უწინარეს ყოვლისა მენშევიკების, ბურჟუაზიული ნაციონალისტების, „შემარიგებლების" და „შემთანხმებლების" წინააღმდეგ. ისტორიულმა „წერილებმა კავკასიიდან", რომლებშიც ამხ. სტალინი ნიღაბს ხდის სტოლიპინის „მუშათა პარტიის" იდეოლოგებსა და მშენებლებს, უდიდესი როლი ითამაშა მენშევიკთა გამოაშკარავებისა და განადგურების საქმეში. (მქუხარე ტაში).

(დასასრული ხვალ)

ა. გ. აბულიანი

მთავრობის ცნობა

1935 წ. 24 ივლისს ავტომობილის კატასტროფის დროს ტრაგიკულად დაიღუპა ა.-კ. სფს რესპუბლიკის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის წევრი, საკ. კ.პ. (ბ) ამიერ-კავკასიის სამხარეო კომიტეტის წევრი, ა.-კ სფს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისრის მოადგილე ამხ. არმენაკ გერასიმესძე აბულიანი.

ა.-კ. სამხარეო კომიტეტს—ამხ. ლ. ბერიას შ. ს. სახკომს—ამხ. გოგლიძეს

თქვენთან ერთად ვწუხვართ ამხ. აბულიანის უეცარი ტრაგიკული სიკვდილის გამო. სამარეში ჩაესვენა მტკიცე ბოლშევიკი, ჩინებული ჩეკისტი და საუცხოვო ამხანაგი. მძიმე დანაკლისის ჟამს გთხოვთ გადასცეთ ჩვენი გულწრფელი სამძიმარი განსვენებულის ოჯახს და ყველა ამიერ-კავკასიელ ამხანაგს.

იაგოდა
პროკოფიევი

საკ. კ. პ. (ბ) ა.-კ სამხარეო კომიტეტი—ბერიას შინაგან საქმეთა სახ. კომისარიატი—გოგლიძეს

ღრმად შეგვაძრწუნა ჩვენი პარტიის უთავდადებულესი მებრძოლის, შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის ორგანოებში ნიჭიერი ხელმძღვანელის ამხ. არმენაკ აბულიანის ტრაგიკულად გარდაცვალების ცნობამ. თქვენთან ერთად უსაზღვროდ ვგლოვობთ ამიერ-კავკასიის პარტიული ორგანიზაციებისა და მშრომელთა ამ მძიმე დანაკლისის გამო. ამხ. არმენაკ აბულიანს ცოტა ძალღონე არ დაუხარჯავს პროლეტარული რევოლუციის მტრებთან ბრძოლის დროს ჩრდილოეთ კავკასიაში და მისი სახე, საუკეთესო ბოლშევიკის სახე არასოდეს არ წარიშლება ჩვენი მხარის მშრომელთა მეხსიერებიდან.

საკ. კ.პ. (ბ) ჩრდილოეთ კავკასიის სამხარეო კომიტეტი ევდოკიმოვი.

ამხ. აბულიანის დამკრძალავი კომისიისაგან

ამხ. ა. გ. აბულიანის ცხედარი დასვენებულია შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის სამმართველოს კლუბის შენობაში.

26 ივლისს ნაშუადღევის 4 საათიდან ცხედრის გამოსვენებამდე განსვენებულის კუბოსთან დაყენებულ იქნება საპატიო ყარაული.

ამხ. აბულიანის ცხედარს შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის სამმართველოს კლუბიდან გამოასვენებენ 26 ივლისს საღამოს 6½ საათზე.

ამხ. აბულიანის დაკრძალვა მოხდება 26 ივლისს ტფილისში ძმათა სასაფლაოზე ხუდადოვის ტყეში.

ჩვენი არმენაკი...

ეს მომჯადოებელი ადამიანი ბუნების მიერ დაჯილდოებული იყო მაგარი ჯანმრთელობით და როდესაც ცდილობ წარმოიდგინო კატასტროფის საშინელი მომენტი — უნებურად გგონია, რომ გავა რამდენიმე წამი, არმენაკი განთავისუფლდება მანქანის ნამსხვრევებისაგან და ღიმილით ზეზე წამოიჭრება...

ჩვენ ვდგევართ არმენაკ აბულიანის კუბოსთან; მისი სიკვდილი — უკვე ფაქტია და მაინც შეგნებას არ უნდა შეურიგდეს ამხ.

როგორ შეიძლება შევათავსოთ სიკვდილი დაშლა, განადგურება...და საუცხოო, სიცოცხლით სავსე არმენაკი, რომლის გიგანტური ენერგია გვეხმარებოდა წინ წაგვეწია ამიერ-კავკასიის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის დიდი და მრავალფეროვანი მუშაობა. აღარ არის ის ადამიანი, რომლის რკინის ხელი არაერთხელ უგრძვნია თავის ყელზე კონტრ-რევოლუციას უკრაინისას, მთიულეთისას, ყაზახებისას, ამიერ-კავკასიისას...

კლასობრივი მტრის ტყვიები არაერთხელ დაწევია არმენაკ აბულიანს, მაგრამ ეს—თითქოს ფიზიკურად დაუძლეველი — მებრძოლი ორჯერ გადაურჩა სიკვდილს და მისი მჟღერი ხმა კვლავ გაისმოდა ბრძოლის და სოციალისტური მშენებლობის საპასუხისმგებლო უბნებზე.

სამუდამოდ აღვბეჭდოთ ჩვენს მეხსიერებაში არმენაკ აბულიანი, ეს შესანიშნავი შეერთება მოწინავე მედგარი ბოლშევიკისა, რევოლუციის უშიშარი მებრძოლისა, კულტურული ორგანიზატორისა, ხელმძღვანელისა და ამხანაგისა...

ამ მცირე სტრიქონებში ჩვენ ვერ გამოვხატავთ შენი სხივოსანი სახის მთელ სიდიადეს ძვირფასო, საყვარელო ჩვენო არმენაკ...

ვეცდებით დაგემგზავსოთ, შენ, რადგან შენ იყავი ნიმუში მრავალფეროვანი, სოციალიზმის ეპოქის ჰარმონიული ადამიანისა.

ჩვენ, შენი თანამებრძოლები უდიდეს ენერგიას განვავითარებთ, რათა ამოვავსოთ ის დანაკლისი, რომელიც შენმა სიკვდილმა მიაყენა ბოლშევიკ-სტალინელების რიგებს.

გოგლიძე, სტანსკი, სუმბატოვი, მუგდუსი, სტეფანოვი, გევორქოვი, მაქსიმენკო, რაფავა, სულთანიშვილი, ქობულოვი, კიკნაძე, შიროკოვი, წერეთელი, ამპარი, მხეიძე, ჟუჟუნავა, ლიტვაკი, ჯინჯოლია, ქუბელი, ძიძიგური, შოთაძე.

ს.ს.რ. კავშირის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატი მწუხარებით იუწყება, რომ ა.-წ. 24 ივლისს ავტომობილის კატასტროფის დროს ტრაგიკულად გარდაიცვალა დამსახურებული, წითელდროშოვანი საპატიო ჩეკისტი ა.-კ. ს.ფ.ს. რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისრის მოადგილე

ამხ. არმენაკ გერასიმესძე აბულიანი

საკ. კ.პ. (ბ) ამიერ-კავკასიის სამხარეო კომიტეტი ღრმა მწუხარებით იუწყება, რომ ტრაგიკულად გარდაიცვალა თავდადებული, მტკიცე ბოლშევიკი, ენერგიული მებრძოლი ჩეკისტი, ამ.-კავკ. ცენტრ. აღმასრ. კომიტეტის წევრი, საკ. კ. პ. (ბ) ამიერ-კავკასიის სამხარეო კომიტეტის წევრი, ა.-კ. ს.ფ.ს. რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისრის მოადგილე

არმენაკ გერასიმესძე აბულიანი

საქართველოს კ.პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი აუწყებს პარტორგანიზაციებს, რომ ტრაგიკულად გარდაიცვალა მუშათა კლასის საქმისათვის თავდადებული, სოციალიზმის აქტიური მშენებელი მტკიცე ბოლშევიკი, საკ. კ.პ. (ბ) ამიერ - კავკასიის სამხარეო კომიტეტის წევრი, ა.-კ. ს.ფ.ს. რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისრის მოადგილე.

არმენაკ გერასიმესძე აბულიანი.

ა.-ს.ფ.ს. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭო ღრმა მწუხარებით იუწყება, რომ ტრაგიკულად დაიღუპა ა.-კ. ს.ფ.ს. რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისრის მოადგილე, ა.-კ. ს.ფ.ს. რესპუბლიკის ცენ. აღმასრ. კომიტეტის წევრი.

არმენაკ გერასიმესძე აბულიანი

ა.-კ. ს.ფ.ს. რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატი და ა.-კ. ს.ფ.ს. რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის სამმართველო საქართველოში ღრმა მწუხარებით იუწყებიან, რომ ავტომობილის კატასტროფის დროს 1935 წლის 24 ივლისს ტრაგიკულად გარდაიცვალა საპატიო ჩეკისტი—წითელ-დროშიანი, ა.-კ. ს.ფ.ს. რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისრის მოადგილე.

არმენაკ გერასიმესძე აბულიანი

გამოსვენება ძერჟინსკის სახ. კლუბის საზამთრო შენობიდან 26 ივლისს 6 ს. და 30 წ. დაკრძალვა ხუდადოვის ტყეში—ძმათა სასაფლაოზე. სამოქალაქო პანაშვიდი—26 ივლისს ნაშუადღევს 4 საათზე.

ამიერ-კავკასიის სამხედრო ოლქის სარდლობა და პოლიტიკური სამართველო ღრმა მწუხარებით იუწყებიან, რომ ტრაგიკულად გარდაიცვალა მტკიცე ბოლშევიკი, საპატიო ჩეკისტი—წითელდროშოვანი, ა.-კ. სფს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისრის მოადგილე

არმენაკ გერასიმესძე აბულიანი

ა.-კ. ს.ფ.ს. რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატისა და საქართველოს ს.ს. რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის სამმრათველოს პარტიული კომიტეტი გლოვობს მტკიცე ბოლშევიკ - ლენინელის, რევოლუციის საქმისათვის დაუღალავი მებრძოლის, საპატიო ჩეკისტის, წითელდროშიანის, საკ. კ. პ. (ბ) ა.-კ. სამხარეო კომიტეტის წევრის, პარტ. კომიტეტის ბიუროს წევრის, ა.-კ. ცენტრ. აღმასრ. კომიტეტის წევრის, ა.-კ. შინაგან საქმეთა სახალხო კომისრის მოადგილის.

არმენაკ გერასიმესძე აბულიანის

ტრაგიკულად გარდაცვალებას 1935 წ. 24 ივლისს.

ა.-კ. სფს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატისა და საქართველოს სს რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატის სამმართველოს პროფ. კომიტეტი, თანამშრომლები და ხელმძღვანელთა შემადგენლობა მწუხარებით იუწყებიან, რომ 1935 წლის 24 ივლისს ტრაგიკულად გარდაიცვალა ბოლშევიკ ლენინელი, საპატიო ჩეკისტი წითელდროშიანი, საკ. კ. პ. (ბ) ა.-კ. სამხარეო კომიტეტის წევრი, ა.-კ. ცენ. აღმასრ. კომიტეტის წევრი.

არმენაკ გერასიმესძე აბულიანი

ამხ. მიხაილიჩენკოს თვითმფრინავის დაღუპვის ადგილას

დამტვრეული თვითმფრინავის ნამსხვრევების ახლოს იპოვეს მფრინავისა და ბორტმექანიკოსის გვამები

მთავრობის კომისიის მიერ მიღებული ენერგიული ზომების მეოხებით სამოქალაქო საჰაერო ფლოტის ამიერ-კავკასიის სამმართველოს 22 ივნისს დაკარგული თვითმფრინავი „პ—5" იპოვეს.

თვითმფრინავი აღმოაჩინა ყაზბეგის რაიონში ალპინისტების პარტიამ ექიმ ასლანიშვილის ხელმძღვანელობით. თვითმფრინავი დამსხვრეულია. მის ნამსხვრევების ახლოს იპოვეს მფრინავ ამხ. მიხაილიჩენკოს და ბორტმექანიკოსის ამხ. მედვედევის გვამები.

ადგილობრივ გაემგზავრა სამოქალაქო საჰაერო ფლოტის ამიერ-კავკასიის სამმართველოს საავარიო კომისია, რომელიც დაწვრილებით გამოარკვევს დაღუპვის მიზეზებს. (ადს).

„კომუნისტის" რედაქციას

ყაზბეგი, 25 ივლისი. დაკარგული თვითმფრინავი ნაპოვნია ყორას მთაზე ჩემი ექსპედიციის მეორე ჯგუფის მიერ. დაღუპული [illegible] მიღებულია ზომები.

მეოთხე ექსპედიციის უფროსი ექიმი ასლანიშვილი.

მისამართები: რედაქციის რუსთაველის პროსპ. № 16. გამომცემლობის — ღრმაველის ქუჩა № 34 ტელეფონები: რედაქტორის 3—62 26. რედაქტორის მოადგილის 3 63—03. პასუხისმგებელი მდივნის 3—08 67 სამდივნოს 3 [illegible] 88 მასობრივი განყოფილების 3 78 24 პარტ[illegible] მშენებლობის განყოფილების 3—57 61 [illegible] განყოფილების—3—78 40. სტამბის 3—37—[illegible], გამომცემლობის—3 51—81 ხელნაწერებს რედაქცია უკან არ უბრუნებს

სტამბა „კომუნისტი" კამოს ქ. № 68 მთავლიტის რწმუნებული 3—9338.